

DARBININKAS

Vo.. LXIII, Nr. 25
Birželis-June 30, 1978

Pentkadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

25 centai

Savaitės
įvykiai

Valst. sekr. Cyrus Vance, švelnindamas prez. Carter ir jo patarėjo Brzezinskio pasisakymus, pareiškė, kad JAV Afrikoj neseks Sov. S-gos ir Kubos pavyzdžiu, bet stengsis pozityviai padėti Afrikos valstybėm, sprendžiant jų ūkines ir socialines problemas bei jų gynybos klausimus.

Izraelio ministerių kabinetas ir parlamentas, ilgai diskutavę JAV paklausimą, ką Izraelis numato daryti su vakariniu Jordano krantu ir Gazos ruožu praėjus 5 metams nuo tom sritim Izraelio pažadėtos ribotos autonomijos, priešo išsisukinėjiančios išvados — svarstyti tą klausimą tik tada, kai bus tas terminas praėjęs.

JAV nusivylė Izraelio atsakymu dėl vakarinio Jordano kranto ir Gazos ruožo ateities, bet ir toliau stengsis atgaivinti sutrikusias taikos derybas ir vengs viešų kaltinimų.

Egipto prez. Anwar el-Sadat pareiškė, kad, nežiūrint nepalankaus Izraelio atsakymo, jis ir toliau yra pasiruošęs tartis su Izraeliu.

Energingas Izraelio reikalų gynėjas N.Y. sen. Javits kaltino Izraelį nesuradus patenkinamo atsakymo ir įtaigojo, kad dabar JAV tiesiogiai įsikišų į taikos derybas ir pasiūlytų tuo reikalu savus projektus.

Iranas, Saudi Arabija ir Irakas, susirūpinę Persijos įlankos gynimu, numato sudaryti bendrą pakta ir pakviesti prie jo prisidėti ir kitas Persijos įlankos valstybes. Įdomu, kad šiuose pasitarimuose dalyvauja ir iki šiol didelę sovietų įtaką esąs Irakas.

Gynybos d-tas spaudžia JAV vyriausybę nesudaryti su Sov. S-ga tokios strateginių ginklų apribojimo sutarties, kuri draustų JAV išdėstyti naujas judrias tarpkontinentines raketas, nes dabartinės pastoviai įtvirtintos raketos 1980 pasidarys pažeidžiamos.

Saudi Arabija, Iranas ir kitos valstybės užblokavo aliejų eksportuojančių valstybių pastangas ir šiais metais pakelti aliejaus kainas.

Prez. Carter pasiūlė kongresui pertvarkyti krašto civilinės apsaugos reikalus, įsteigiant tam reikalui atskirą įstaigą.

Kinija uždarė tris Vietnamo konsulatus, nutraukė jam teiktą pagalbą ir pradėjo remti Kambodiją jos ginče su Vietnamu.

Sov. S-ga numato iki 1980 pasigaminti bombonešį, panašų į prez. Carter prieš kurį laiką sustabdytą gaminti B-1 bombonešį.

JT taikos priežiūros dalinius į pietinį Libaną pasiuntusios valstybės kreipėsi į Izraelį, prašydamos paveikti Libano krikščionių milicijos dalinius, kad jie perleistų JT priežiūrai tuos postus, kuriuos Izraelis pasitraukdamas perleido Libano krikščionių daliniam, bet Izraelio atsakymas buvo išsisukinėjantis.

JAV pirmą kartą pasiuntė į Angolą delegacijos prie JT narį Donald McHenry tartis dėl santykių užmezgimo ir Rodezijos bei P. Afrikos reikalų.

JAV pirmą kartą viešai pademonstravo naujos vairuojamosios raketos veikimą.

Sovietų teismas nuteisė disidentą Vladimir Slepak ištremti 5 m. ir kitą disidentą Ida Nudel — 4 m. į Sibirą už pikta valų chuliganizmą. Pirmasis per savo buto langą iškabino užrašą, reikalaujantį jį išleisti į Izraelį. JAV šiuos sprendimus pasmerkė.

SPAUDOS LAISVĖ — TIK NE PLUMPAI
Iš Lietuvos K. Bažnyčios Kronikos Nr. 32

Jautrios sąžinės P. Plumpa, matydamas, kad tarybų Lietuvos piliečiai stokoja maldaknygių ir katekizmų, labai primityviai šiek tiek jų atspausdino. Savo pasiaukojančiu darbu niekam nepakenkė, asmeniškai nepasipelnė, o buvo taip žiauriai nubaustas. Ne jis kaltas, bet kalti tie, kurie redagavo Tarybų Sąjungos ir Lietuvos TSR konstitucijas, kurios garantuoja spaudos laisvę. Jei šios konstitucijos būtų nutylėjusios ar paneigusios spaudos laisvę, P. Plumpa tikrai jų nebūtų spausdinęs.

Nijolė Sadūnaitė nekurstė prieš valdžią ir nešaukė "Šalin!", o tik registravo Lietuvos Katalikų Bažnyčiai padarytas skriaudas — faktus. Vien tik už faktų registravimą nuteista trejiems metams kalėjimo ir tremties.

Vysk. Julijonas Steponavičius, išvargęs 15 metų tremtyje, parašė LTSR ministrų tarybai pareiškimą, kuriame priminė jam padarytą skriaudą — neteisėtą nušalinimą nuo jam priklausančio posto. Pareiškimas ne tik nepagreitino jo reabilitacijos, bet pasigirdo rūstūs grū-

mojimai: "Kam jis rašė? Dabar jau viskas baigta!" Koks čia prasikaltimas? Juk jis rašė tarybiniam organams. Argi įkalinti marksistai tylėjo ir tyli? Ne! Rašo, prašo, reikalauja. Reikia ne vysk. Julijoną kaltinti, bet tuos, kurie neteisėtai jį ištrėmė ir jo bylą "užmiršo".

Atėjus rusams, Gudijoje likviduotos lietuviškos mokyklos, skaityklos ir vaikų darželiai. Nors Tarybų Sąjungos konstitucijos 45 str. sako, kad "mokyklos mokyklose vyksta gimtąja kalba, lietuviai vaikučiai, kuriems gudų ir rusų kalbos svetimos, nes nuo mažens kalba tik lietuviškai, turi mokytis jiems visai nesuprantama kalba.

Tarybų Sąjungoje steigiami draustiniai. Rūpinamasi, kad varlikės, ropliukai, žvėrys ir žvėreliai neišnyktų, o Gudijos lietuviai pasmerkti nutautėjimui. Ne tas nacionalistas, kuris myli gimtąją kalbą, vartoja ją ir gina jos teises, bet tas, kuris nepakenčia kitaip kalbančių, verčia kitus užmiršti savo gimtą kalbą ir bruka savąją kalbą.

Tarybų Sąjungoje kilovatas elektros energijos eiliniams pi-

liečiams parduodamas už 4 kapeikas, o bažnyčios komitetas už tą patį vienetą turi sumokėti net 25 kapeikas.

Tarybų Sąjungos piliečiai, sulaukę 60 metų, mokesčių nemoka, bet kas girdėjo, kad senelis, nedarbingas kunigas ar bažnyčios darbininkas pasinaudotų šia lengvata?

Piliečiai, sulaukę atitinkamo amžiaus, gauna pensijas. Bet ar jį gavo koks nors kunigas ar bažnyčios darbininkas? O mokesčius mokėjo. Mokėjo daugiau negu eiliniai piliečiai. Kunigams ir bažnyčios darbininkams mokesčius priskaito pagal specialią lentelę.

Tarybinėje spaudoje rašoma, kad kai kuriose kapitalistinėse valstybėse rasistai vengia važiuoti ta pačia mašina, kuria važiuoja juodaodžiai, neina į sveitigais, kuriose dalyvauja juodaodžiai.

1975 gruodžio 7 žuvo Lietuvos Ž.Ū. Akademijos studentas L. Adomėlis. Atėjęs tėvas paprašė kunigo, kad palaidotų jo žuvusį sūnų. Ž.Ū. Akademijos dėstytojas tėvui pareiškė: "Jei kunigas laidotuvėse dalyvaus, mes

(nukelta į 2 psl.)

Nijolė Sadūnaitė 1977 gruodžio mėnesį.

N. SADŪNAITĖS LAIŠKAS
VĖL PASIEKĖ VAKARUS

Kaip turbūt daugumas lietuvių išėivių žino, Amnestijos Internacionalas yra tarptautinė organizacija, kuri įsisteigė politiniam kaliniam gelbėti. Šiuo metu Amnestija yra adoptavusi politinių kalinių iš daugiau kaip 70 kraštų. Amnestijos Internacionalas nepriklauso nė prie vienos politinės srovės — jis gina fašistus, komunistus, demokrat-

Amerikos sostinėj Washingtone yra vienas Amnestijos skyrius, numeriu 83. Šiam skyriui Amnestijos centro vadovybė paskyrė keturis politinius kalinius: vieną iš Indonezijos, vieną iš Argentinos ir du iš Sovietų Sąjungos. Pastarieji yra ukrainietis Mykolaj Homula ir lietuvių Nijolė Sadūnaitė. Amnestijos 83 skyriaus narys Henry Ewald pasiuntė Nijolei Sadūnaitę šaliką ir iš jos susilaukė laiškučio bei fotografijos, kuriuos čia spausdinam:

Meilė Jėzui ir Marijai!
Didž. Gerb. H. Ewald:
Nuosirdžiausiai dėkoju už Jūsų dovanėlę — gražų šaliką!

Ačiū, ačiū už Jūsų rūpestį! Aš esu materialiai viskuo aprūpinta, vienintelė man reikalinga parama tai Jūsų malda. Už ją amžinai visiems liksiu dėkinga!
Gerasis Dievas už visa gera

Čekoslovakijoje
vis pažeidžiamos
žmogaus teisės

1977 metų Chartos sąjūdis Čekoslovakijoje paskelbė pareiškimą, kuriame pažymima, kad pagrindinių žmogaus teisių bei laisvių pažeidimai krašte yra tapę kasdieniniu įvykiu. Taip pat nurodoma, kad pastaruoju metu Čekoslovakijos valdžia vėl sugriežtino represines priemones prieš žmogaus teisių gynėjus, ypač prieš tuos asmenis, kurie pasirašė 1977 metų Chartą ir atvirai remia to sąjūdžio veiklą.

Čekoslovakijos disidentiniuose sluoksniuose yra reiskiamas susirūpinimas kai kurių Chartos sąjūdžio narių likimu.

teatlygina Jums kuo gausiausiai!

Su pagarba ir dėkingumu
1978.V.11 — Nijolė
P.S. Siunčiu savo nuotraukėlę — N.

Sovietų Sąjungos komunistų partijos generalinio sekretoriaus Brežnevo vizito Prahoj išvakarėse policija sulaukė daugiau negu 40 Chartą pasirašiusių asmenų. Vizitui pasibaigus, buvo paleista tik dalis suimtųjų; dauguma liko policijos priežiūroje. Tarp jų, kurie dar nėra paleisti, yra vienas žymiųjų Chartos sąjūdžio atstovų — dramaturgas Václav Havel.

Disidentiniuose sluoksniuose neatmetama galimybė, kad Václav Haveliui vėl galės būti iškeltas kaltinimas, jog jis pažeidęs valstybės interesus. Tuo jis buvo jau apkaltintas praėjusių metų spalio mėnesį ir dėl to sąlyginai nuteistas kalėti keturiolika mėnesių. Vakarų spauda reiškia nuomonę, kad, jei Havelis būtų vėl apkaltintas, šį kartą jam grėstų sunkesnė bausmė. (LRTV)

IŠ PAVERGTOS LIETUVOS
KULTŪRINIO GYVENIMO

— Dažnai apie Lietuvos miestus paskelbias įdomių reportažų žurnalistas Algimantas Miškinis Kultūros Barų Nr. 3 išspausdino straipsnį apie Šiaulius. Duodama šiek tiek žinių iš Šiaulių istorijos, minimos įvairios nelaimės, ištikusios ši miestą amžių būvyje. Ypač Šiaulius palietė karai: miestą naikino švedai, prancūzai, per pirmąjį pasaulinį karą sugriauta ar sudeginta 65% pastatų, per antrąjį pasaulinį karą sunaikinta net 85% pastatų. Tačiau miestas gaivališkai greitai atsistato. Taip Šiaulių senamiestis jau 1950 buvęs beveik atstatytas. O dabar jau auga nauji miesto rajonai — į pietvakarius nuo senojo miesto, prie Rygos-Tilžės plento auga *Lieporių* bei *Dainų* modernių daugiabučių namų plotai. Miestas jau dabar turįs per 115 tūkstančių, o 1980 numatoma jau 130 tūkstančių gyventojų. Į miestą gyventojus traukia išaugusi *pramonė*. Šiauliuose veikia televizorių gamykla, odos ir avalynės fabrikai, pagarsėjęs net užsienyje dviračių ir variklių fabrikas, čia veikia saldainių gamyklos, pieno ir mėsos gaminių kombinatai, trikotažo fabrikai. Vien fabrikuose 1970 dirbo 24 tūkstančiai darbininkų. Kiti gyventojai dirba statybose (net 2000 inžinierių), kultūros įstaigose, mokyklose. Šiauliuose veikia Pedagoginis institutas su 190 dėstytojų, neseniai pastatyta didžiulė viešoji biblioteka, gerai laikosi dramos teatras. Suprantama, kad autorius nesigaili kreditų "tarybinei" santvarkai, atiduoda duoklę praeities komunistų veikėjams, grožisi "tarybiniais" paminklais, bet nesigaili ir kritiškų pastabų miesto planuotojams: naujieji namai esą nuobodūs, nepatogūs viduje, senųjų pastatų restauravimas ne visada esąs racionalus.

— Į sovietinę propagandą yra įtraukti ir *lėlių teatrai*. Dėl to jų ugdymui nesigailima pastangų. *Vilniaus lėlių teatras* gastroliuoja "broliškoje" respublikose. Į Lietuvą atvyksta lėlininkai iš kitų respublikų. Štai birželio 1 Vilniuje buvo surengtas *lėlių teatrų festivalis*. Jame dalyvavo Latvijos, Estijos, Gudijos, Lenkijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Vengrijos lėlininkai. Buvo svečių iš Maskvos, net iš Prancūzijos ir Japonijos.

— Pagarsėjęs *Vilniaus smuikinių kvartetas* — A. Vainiūnaitė, P. Kunca, D. Katkus ir A. Vasiliauskas — *lietuvių muzikos vakare Budapeste* grojo O. Balakausko, V. Juozapaičio ir vengrų kompozitorių kūrinius.

— Vilniaus filharmonijos pučiamųjų kvintetas birželio 1 *Trakų pilies menėje* pradėjo *tradicinius vasaros koncertus*. Čia visą vasarą koncertuos įvairūs muzikos ir dainos vienetai.

— Šiais metais *kinorama "Jaunystė"* vyksta *Kaišiadorių mieste*. Gegužės 26-28 čia miesto ir rajono kinoteatruose buvo rodomi naujausi lietuviški ir rusiški filmai. Į šventę atvyko kino aktorių, režisierių, scenaristų, operatorių. Jie kalbėjosi su žiūrovais, aiškino savo sukurtus filmus.

— Gegužės paskutinėmis dienomis Šiauliuose įvyko *mažoji dainų šventė*. Buvo suvežti 94 chorai iš 7 miestų ir 18 rajonų, iš viso arti 5000 dainininkų. Be dainų, buvo organizuojamos spalvingos eisenos gatvėse ir parkuose, nešami vainikai prie sovietinių paminklų. Šventę atidaryti buvo pavesta kompozitoriui K. Kaveckui. Vyriausias dirigentas buvo A. Jozėnas. Tai buvusi saulėta liaudies džiaugsmo šventė — taip rašoma tenykštėje spaudoje.

— Okupuotoje Lietuvoje yra pagarsėjęs kaunietis *fotografas Povilas Karpavičius*. Jo specialybė yra žemėtvarka. Tuos dalykus jis dėsto Žemės ūkio akademijoje. Bet nuo jaunystės ją yra patraukęs foto menas. Turi ištisą galeriją lietuviškų peizažų. Apie jį spaudoje rašoma

dėl jo mokslinių atradimų fotografijos technikos srityje. Tuos atradimus fotografas pasiūlęs sovietiniams kosmonautams.

— Naujų knygų rinkoje *ką tik pasirodė V. Rimkevičiaus* apsakymų knyga "Ilgyjų šešėlių ramybė", *V. Petkevičiaus* apybraižų knyga "Visur duona su pluta" ir *V. Martinkaus* apsakymų knyga "Vėtrungė šeimos šventė". A. Vienuolio legenda "Užkeiktieji vienuoliai" išleista 50,000 egz. tiražu. "Šluotos kalendorius" išspausdinta taip pat satyrinių pasakojimų ir humoristinių eilėraščių.

— Poezijos pavasaris" užbaigtas Vilniuje Paveikslų galerijoje įvykusių literatūros vakarų, kuriame, be lietuvių, dalyvavo ir "tarybinių" rašytojų iš Maskvos, Minsko ir Kijevo. Tradicinę "Poezijos pavasario" premiją laimėjo *Judita Vaičiūnaitė* už eilėraščių rinkinį "Neužmirštųjų mėnesį". S. Nėries vardo kolchozo premija teko poetui *Henrikui Čigrieiui* už eilėraščių rinkinį "Nedylanti lauko delčia". Premiją paskyrė ir Vilniaus radijo matavimo prietaisų gamykla. Ją gavo *Vladas Šimkus* už V. Lugovskojaus poemų knygos "Amžiaus vidurys" vertimą.

"Poezijos pavasario" renginiuose, išvykose į provinciją dalyvavo apie 50 poetų, buvo surengta 20 literatūros vakarų. Viena didesnių išvykų buvo į *Prienų rajoną*. Grupei vadovavo *V. Reimeris*. Literatūros vakarai buvo Prienuose ir Birštone. Grupė lankėsi V. Mykoliaičio Putino tėviškėje, ant poeto J. Mačio-Kėkšto kapo padėjo gėlių. Šitoje grupėje dalyvavo rašytojai G. Astrauskas, R. Girkontaitė, G. Jokimaitis, R. Keturakis, A. Matutis, J. Strielkūnas. Iš-

vykai į *Naujosios Akmenės rajoną* vadovavo poetas *E. Matuzevičius*. Grupėje dalyvavo: S. Bucevičienė, R. Graibus, V. Jasukaitytė, S. Jonauskas, P. Raščius, aktorė G. Urbonaitė. Literatūros vakarai buvo N. Akmenėje, Papilėje, Viekšniuose. Aplankyti S. Daukanto (Papilėje) ir L. Skabeikos (Viekšniuose) kapai. Atskiros grupės vyko į *Josvainius*, į *Vilkaviškį* (į S. Nėries tėviškę Kiršuose). Šiose grupėse dalyvavo: A. Miškinis, J. Graičiūnas, A. Churginas, Alb. Žukauskas, M. Martinaitis, A. Maldonis, E. Selelionis, D. Saukaitytė, A. Baltakis, J. Degutytė, J. Vaičiūnaitė. Poetams talkino aktoriai: L. Noreika, V. Kybartas. Šventės užbaigoje Vilniaus paveikslų galerijoje vargonais grojo B. Vasiliauskas, dainavo V. Daunoras.

— Birželio pradžioje mirė skulptorius Juozas Laurinkus (g. 1909 vasario 15). Buvo baigęs tik Kauno amatų mokyklą — staliaus ir tekintojo specialybę, bet, pamėgęs medžio drožinius, sukūrė daug populiarių skulptūrų: futbolininkas, knygos mylėtojas, meškeriotojas, kalvis, Kukis ir Gugis. Buvo surengęs kelias savo kūrinių parodas.

— Šilutėje veikiančio *Ventės fabriko* pagaminti *virtuviniai baldai* eksportuojami į visą Sovietų Sąjungą, į Lenkiją, net į Kubą. Parodose laimėjo premijų (Maskvoje, Varšuvoje, Havanoje).

— Gegužės pabaigoje ir birželio pradžioje *Lietuvoje* viešėjo 35 žmonių grupė iš Montrealio — gerokai paraudusios "Pašalpinės draugijos" nariai. "Tėviškės" draugija lankytojus globiojo Vilniuje, vedžiojo po muziejus, nuvežė į Kauną, Trakus, Druskininkus, Pirciupį, į S. Nėries vardo kolchozą. "Šeimininkai" svečius vaišino ūkinėmis bei kultūrinėmis gėrybėmis ir gausia propaganda.

— Į tradicinę pavasario poezijos šventę *Paryžiuje* buvo pasiųsta grupė "tarybinių" Lietuvos rašytojų. Savo kūrinius šventėje skaitė *Justinas Marcinkevičius*.

Savaitės įvykiai

Prez. Carter pareiškė P. Amerikos užs. reikalų ministerių konferencijai, kad JAV ir toliau savo užsienio politiką remis reikalavimais gerbti žmogaus teises ir rūpintis piliečių socialine ir ūkine gerove.

Vietnamas sutiko išleisti į JAV 25 vietnamiečius, turinčius JAV pilietybę ar norinčius susijungti su čia gyvenančiais šeimos nariais.

Prieš 25 m. R. Vokietijoje įvykusio darbininkų sukilimo metu žuvo 267 žmonės, 18 buvo nužudyti, 1000 buvo įkalinti. V. Vokietija tą birželio 17 paskelbė vokiečių vienybės diena ir kasmet ją minėjo. Dabartinis kancleris Helmut Schmidt siekė šią šventę panaikinti, bet, pasipriešinus opozicinėm partijom ir darbininkam, šventė buvo palikta.

Egipto prezidentas suspendavo savo pasiuntinį Portugalijai gen. Saad Eddin al-Shazli už prezidento vedamos politikos kritiką.

Libano pakrančių apsaugos laivai buvo sulaukę palestiniečių ginklų gabenantį laivą, bet Izraelio karo laivai po trumpos kovos tą laivą iš libaniečių atsiėmė.

Peru konstitucinio parlamento rinkimuose 35 proc. balsų surinko nuosaiki kairiųjų partija, vadovaujama Victor Raul Haya de la Torre, ir pasidarė vadovaujanti partija. Konservatyvi krikščionių partija surinko 27 proc. balsų.

Sov. S-ga vėl įspėjo Japoniją, kad jos vedamos taikos derybos su Kinija gali Japoniją įtraukti į tarp Kinijos ir Sov. S-gos vykstantį konfliktą.

Du ginkluoti sovietų kariai bandė autovežimiu pabėgti į V. Berlyną, bet per susišaudymą su policija buvo sulauktyti.

Stiprus žemės drebėjimas ištiko Graikijos Salonikų miestą, užmušdamas apie 20 ir sužeisdamas apie 150 žmonių ir padarydamas didelių medžiaginių nuostolių.

Nors Zambija remia prieš Rodeziją veikiančius partizanus, bet vakarų valstybės stengiasi jai suteikti apie 1 bil. dol. paramos jos ūkiui gelbėti. Esą Zambija esanti svarbi sprendžiant Afrikos problemas.

Prez. Carter įspėjo kongresą, kad jis pagal įstatymus nesijaučias suvaržytas parduoti kitom valstybėm ginklus ir kad jis galės prieš kai kuriuos kongreso sprendimus panaudoti veto teisę.

Italijos raudonosios brigados teroristai Genuoj nušovė aukštą policijos valdininką, sekusį teroristų veiklą.

Bulgarijoje buvo sulauktyti ir tuoj pat perduoti V. Vokietijai 4 vokiečių ieškomi teroristai: Till Meyer, Gabriele Rollnik, Gudrun Stuermer.

Balfo centre Chicagoje įvykusioje spaudos konferencijoje gegužės 24. Konferencijoje dalyvavo Aleksandras Skopas, neseniai atvykęs iš Lietuvos. Iš k. Sofija Paliulienė, inž. Antanas Rudis, Elvyra Skopienė, Aleksandras Skopas, Balfo pirm. Marija Rudienė, Apolinaras Skopas, Nijolė Skopienė. Nuotr. V. Noreikos

KAIP BUVO NUŽUDYTAS KAPITONAS PRANAS GUDYNAS?

Gavęs keletą laišku iš bičiulių, kurie prašo mane parašyti, kaip iš tikrųjų buvo laike atentato prieš tuolaikinį ministrą pirmininką prof. Augustiną Voldemarą, negaliu jų prašymo neišpildyti, nes viename iš jų buvo įdėta ištrauka iš kokios tai sovietinėje Rusijoje išleistos knygelės "Limuzinas IV", kurioje Andrius Bulota labai "didvyriškai" aprašo jų įvykdytą atentatą prieš prof. A. Voldemarą.

Iš jo aprašymo išryškėja tik viena tiesa, kad pagal jų susitarimą Martynas Gudelis turėjo paleisti pirmą šūvį. Toliau rašoma, kad M. Gudelis pirmus du šūvius paleido į prof. A. Voldemarą. Tai tikras melas. Kad M. Gudelis šovė pirmas, tai tiesa, bet M. Gudelis šovė ne į prof. A. Voldemarą, bet į kap. Prano Gudyno pakaušį, visai arti ginklą prikišęs prie pakaušio. Kur ir į ką jis paleido kitus šūvius, nėra jau taip svarbu. Iš viso jų buvo 5-7. Bulota, norėdamas pridengti M. Gudelio papildytą nekaltą žmogaus nužudymą, meluoja ir savo fantazijomis aprašo melagingai visą atentato eigą.

Iš tikrųjų buvo taip:

1929 gegužės 6 mudu su kap. Pranu Gudynu lydėjome prof. A. Voldemarą ir jo šeimą į teatrą. Prof. A. Voldemaras, jo žmona ir jų giminaitis berniukas ėjo pirmą, o mudu su kap. P. Gudynu ėjome iš paskos, gal kokius du ar tris žingsnius atsilikę jų užpakalyje. Tuo laiku daug žmonių ėjo į teatrą. Artinantis prie teatro, aš pajutau lyg spūstį žmonių mūsų užpakalyje. Tik šūvis. Akimirkoje metu žvilgsnį į šūvio pusę. Revolveris prie kap. P. Gudyno pakaušio. Jis krenta. Ginklas jauno vyro blondino rankoje, jis be kepurės, pasišaušusiais plaukais. Akimirka duodu šuolį į kairę pusę, ir mačiau, kaip prof. A. Voldemaras tekina bėga teatro link. Aš, pabėgęs kelis žingsnius, išsitraukęs iš kišenės, taisiau revolverį, ir pajuntu, kad sužeistas į krūtinę. Metu žvilgsny nuostolių.

SPAUDOS LAISVĖ — TIK NE PLUMPAI

(atkelta iš 1 psl.)

nedalyvausime". Ar tai ne rasištinė galvosena, pridengta ateizmo skraiste?

-o-

Galima pateisinti nugriovimus dėl būtinai įgyvendintų projektų, bet kam trukdė miesto puošmena — Trys Kryžiai, kurie stovėjo nuo 1613. Per 256 metus šie kryžiai buvo atnaujinti, ir tik rusų caras 1869

Kinijos komunistų partijos pirm-kas Hua Kuo-feng numatolankytis Jugoslavijoje ir Rumunijoje.

nį į ten, iš kur šaudė. Matau, blondinas vyras su ginklu dingo tamsoje, o prieš mane kairėje teatro pusėje (prie pat teatro) brunetas vyras su ginklu rankoje įsmuko į minią, einančią į teatrą. Laikydamas užtaisytą ginklą rankoje, mečiau į dešinę pusę pro žmones, manydamas, kad jį ten pamatysiu išlendant iš minios, bet kairėje teatro pusėje buvo visai tamsu, nebuvo šviesų. Bėgau toliau iki Kęstučio gatvės, tikėdamas jį pamatyti, bet ten žmonių nebuvo, tik kokia tai mašina nuo teatro nuvažiojo. Grįžau atgal. Priėjau prie kap. P. Gudyno, jį pasilenkęs pajudinau, jis atrodė jau nebegyvas. Ėjau į teatrą ir prie durų sutikau dr. Zaunių. Jį paklausiau, kaip prof. A. Voldemaras. Dr. Zaunius atsakė, kad prof. A. Voldemaras nesužeistas, tik vaikučiai esą sužeistas. Su dr. Zaunium užėjom į antrą aukštą. Prof. A. Voldemaras paklausė mane, kur yra kap. P. Gudynas. Aš atsakiau, kad jis, rodos, jau nušautas, nebegyvas. Jis paklausė, kur jam pataikė; aš paaiškinau, kaip įvyko. Jis tuoj liepė eiti gelbėti kap. P. Gudyno, gal dar gyvas.

Man būnant ligoninėje, nebeprisimenu kokią dieną saugumo valdininkai atnešė keletą nuotraukų įtartinų pasikėsiniame asmenų. Iš jų atpažinau blondiną, kuris nušovė kap. P. Gudyną, ir brunetą stambių veido bruožų. Kitų neatpažinau. Už kelių dienų paaiškėjo, kad blondinas tai Martynas Gudelis, o brunetas — Aleksandras Vosylius. Trečias buvo A. Bulota.

Dar nepriklausomoje Lietuvoje saugumo viršininkas Statkus man įdėv Martyno Gudelio parašytą ilgą to atentato aprašymą ir prašė perskaityti pasisakyti. M. Gudelis tuo laiku buvo pabėgęs Lenkijon ir iš ten rašė tokius pat ar panašius melagingus parodymus. Tada aš saugumo viršininką paklausiau, kaip jis gavo tuos M. Gudelio parodymus. Atsakė, kad už pinigų viską galima gauti. Taigi M. Gudelis ir už savo melagingus parodymus ėmė pinigų, norėdamas

mas melais nuplauti savo kruvinas rankas. Dabar A. Bulota "Limuzine IV" daro tą patį: aprašydamas atentatą, meluoja išsijusęs, kad tik nuslėptų M. Gudelio papildytą žmogžudystę. A. Bulota viską matė, tik ne taip, kaip iš tikrųjų buvo. Jis pats pasimetė ir savo užduoties, atrod, neatliko. Mano staigus ir greitas šuolis į kairę sumaišė jų planus. A. Bulota, užuot paleidęs šūvį man į pakaušį, kaip tai padarė M. Gudelis kap. Gudynui, paleido šūvį į mane jau pasitraukusį iš vietos, o A. Vosylius, atrod, pamatęs mane užtaisant revolverį, spruko į einančių į teatrą žmonių minią.

Kiekvienas banditas, patekęs ar nepatekęs į saugumo organų rankas, meluoja, norėdamas nusiplauti savo kaltes. Tą patį daro ir M. Gudelis su A. Bulota, norėdami savo išgalvotais melais įtikinti visuomenę, kad M. Gudelis pirma du šūvius paleido į prof. A. Voldemarą.

Jie sakosi kovoję prieš diktatorių, bet patys, įvykdę žmogžudystę, pabėgo irgi pas diktatorių. Pirmas pas Pilsudskį, o vėliau Bulota pas Staliną. Abu dalydavo Ispanijos kare bolševikų pusėje.

Keista, kad banditai visur turi užtarėjų ir globėjų. Net ir Lietuvių Enciklopedijoje. Nejaug Enciklopedijos leidėjams nebuvo žinomos pavardės pasikėsiniusių į prof. A. Voldemarą gyvybę? Juk teismo sprendimas buvo paskelbtas, ir jie negalėjo nežinoti. Bet, deja, nepaskelbė.

1978 birželio 13

L. VIRBICKAS

BIRŽELIO AIDAI

Straipsniai: Vincas Liulevičius — Išeivijos ekonominė parama Lietuvai; Oskaras V. Milašius — Du politiniai mesianizmai (vertė G. Židonytė-Vėbrienė); M. Gražina Slavėnienė — Naujos kryptys Rytų Vokietijos literatūroje; Algis Šimkus — Lietuviškas Giuseppe Verdi Nabucco pastatymas Chicagoje.

Iš grožinės literatūros: Danguolė Sadūnaitė — Eilėraščiai; Antanas Vaičiulaitis — Aš padainuosiu dainų dainelę.

Apžvalgoje: Dr. J. Labutis — Nejaugi tarpotė; Mikalojus Ivanauskas — Mikas Šileikis ir jo meno kritika; Mūsų buitijė.

Recenzijos: J.G. — Pensylvanijos anglikasių Lietuva; Kęstutis Skrupskelis — Julius Šmulskštys vertina Marksa; Dr. Jonas A. Stiklorius — Knyga apie Baltijos valstybių santykius (prof. dr. Bronis I. Kaslas: The Baltic Nations — The Quest for Regional Integration and Political Liberty); Alaušius — Augustino Voldemaro raštai; Stasys Goštautas — Lietuviškoji monografija apie Adamą Galdiką.

Šis Aidų numeris iliustruotas Jono Rimšos ir Miko Šileikio dailės darbų nuotraukomis. Viršelio 1 psl. — "Džiunglių simfonija"; viršelio 4 psl. — to paties dailininko "Dvi lamos"; be to, J. Sodačio ir A. Matulaisko ekslibrisai; D. Sadūnaitės bei Nabucco operos Chicagoje nuotraukos; taip pat J. Rimšos ir dr. A. Damušio atvaizdai.

Redaguoja dr. Juozas Girmius, 27 Juliette St., Boston, MA 02122; literatūros, apžvalgų ir techninis redaktorius — dr. Leonardas Andriekus, OFM, Kennebunkport, ME 04046; 1 leidžia Tėvai Pranciškonai; administruoja T. Benvenutas Ramanauskas, OFM, 361 Highland Blvd., NY 11207; spausdina Pranciškonų spaustuvė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

Lietuviška knyga — geriausia dovana!

DOVANA — IRENOS VELONSKIENĖS SIUNTINIŲ ĮSTAIGA. Greitas išsiuntimas, prekių pasirinkimas žemomis kainomis. Negalint atvykti, sudaromi pageldajamų daiktų siuntiniai pagal užsakymus. SUDAROMI GIMINIŲ IŠKVIETIMO IŠ LIETUVOS DOKUMENTAI. Persiunčiamas iš Lietuvos atvykusių svečių asmeninis bagažas. Darbo valandos: trečiadi. ir penktadi. nuo 12 iki 6 val. Šeštadi. nuo 10 val. iki 4 val. Kitomis dienomis — susitarus. Tel. 296-5250. Namų tel. 268-1594. 80-14 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421.

VALDAS C. DUOBA, lietuvis advokatas, 357 Larkfield Rd., E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 368-3733, namų vakarais (516) 757-4296. Antradi. 2-8 val. vak., šeštadi. 9:30-12:30 val. Lito patalpose: 86-01 114th St. Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. (212) 441-2811.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni koplyčia, Air-conditioned, A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public, 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.), telef. 344-5172. Elizabeth office: 216 Palmer St. (Bet. 2nd and 3rd Aves), telef. 353-2999. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

GARSZVOS LAIDOTUVIŲ ĮSTAIGOS — ŠERMENINĖS: Haven Hill Funeral Home, Inc., 104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. 11418; ir Garszva Funeral Home, 231 Bedford Ave., Brooklyn, N.Y. 11211. Modernios, erdvios ir vėsinamos koplyčios. Jau trečia Garszvos šeimos generacija yra New York State laido tuvių direktoriai ir balzamuotojai. Tel. 846-1970. Pageidaujant parūpinamos šermeninės bet kurio miesto daly.

JUOZO ANDRUŠIO Real Estate, Insurance. Apdraudimas gyvybės namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudimas, Income Tax užpildymas, Mutual Funds — pinigų investacijos, Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadieniais iki 6 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421; VI 7-4477.

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami palaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai, Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779-5156.

TAISOM RADIOJO IR TELEVIZIJOS APARATUS spalvotus ir paprastus. Pilnas patarnavimas įdedant naujas dalis. Aptarnaujam Queens ir apylinkės lietuvių. Naujų aparatų neparduodam. Kreiptis tel. 847-0887. Adresas: Mr. Joe Kazlas, 87-15 Myrtle Avenue, Glendale, N.Y. 11227 (2 blocai nuo Woodhaven Blvd.).

SPARTA—Rašomos mašinėles įv. kalbomis, radio, spalv. TV, kompiuteriai, įv. biznio mašinos—pigiausiai. Praneškite kuo interesuojatės ir firmų autentiškus katalogus gausite iš SPARTA sav.: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr. E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 757-0055.

REDDING ELECTRONICS, spalvotų televizijų bei radio aparatų taisymo krautuvė, rasite visada gerą patarnavimą. Vincentas Kurinskas, išdirbęs 20 m. RCA Service Co., prieš 5 metus su sūnumi James įsigijo krautuvę ir kviečia visus apylinkės lietuvių jų patarnavimais pasinaudoti. Adresas: Redding Electronics, 3414 Fulton St., Brooklyn, N.Y. 11208 (tarp Lincoln ir Autumn gatvių). Tel. 647-2327.

NAUJAUSIUS 1978 METŲ JAV GAMYBOS AUTOMOBILIUS galima įsigyti gamintojo kaina. Tai galimybė sutaupyti iki 750 dol. ir daugiau. Dėl informacijos skambinti: L. Juozapavičius, 424-2109, arba rašyti: 60-54 70th St., Maspeth, N.Y. 11378.

NEW YORK — Lietuvos atsiminimai, šeštadi. 4-5 val. WEVD 1330 AM ir 7 v.v. 97.9 FM bangomis. Music of Lithuania, pirmadi. 7:30-8:30 v.v. WSOU-FM 89.5 anglų kalba. dr. J.J. Stukas, 1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092. Tel. 201 232-5565.

NEW YORK — Laisvės Žiburys, sekm. 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM. R. Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364. Tel. 212 229-9134.

ALICE'S FLORIST SHOP, lietuviškam rajone — lietuviška gėlių parduotuvė. Gėlės įvairiom progom. 846-5454-9527; vakare: 835-4149 107-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. Čia veikia Darbininko spaudos kioskas.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS

66-86 80 ST., MIDDLE VILLAGE, QUEENS
Phones: 326-1282 326-3150

TAI MŪSU VIENINTELĖ VIETA — GAUSI PARODŲ SALĖ

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

1978 M. KELIONĖS Į LIETUVĄ

(Išvykimo datos)

1 savaitė:

Rugsėjo 17, 22

2 savaitėms:

Rugpjūčio 3, 18
Gruodžio 19, 22

SPECIALI KELIONĖ RUGPJŪČIO 11 — DEVYNIOM DIENOM 993 DOL.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE

**2129 KNAPP ST.
BROOKLYN, N.Y. 11229
TEL. (212) 769-3300**

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly Published
by Franciscan Fathers341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207Redakcija (212) 827-1352
Administ. (212) 827-1351

Publication No. 148360

Second class postage paid at Brooklyn, N.Y., Post Office
Subscription per year — \$13.00. Single Copy 25 centsEina nuo 1915 m. 1951 m. sujungė AMERIKA, LDS organą DARBININKA ir LIET. ŽINIĄS • Pre-
numerata metams \$13.00 • Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy savo nužiūra •
Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Už skelbimų turinį
ir kalbą redakcija neatsako.

Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA

Grįžtant prie penkių tarpininkų

“Naujosios Vilties” žurnalas savo paskutiniame numeryje (nr. 10) komentuoja “Darbininko” vedamąjį “Kai tarpininkavimas nepadeda”, paskelbtą 1977 liepos 29, nr. 30. Šiam komentariui, kaip pagrindiniam straipsniui, skiriami pirmieji žurnalo puslapiai. “Darbininkas” tada pasisakė dėl nesėkmingos penkių asmenų privačios iniciatyvos prieš pasitarimų stalo suvesti Lietuvių Bendruomenės ir Altos vadovaujančius žmones. Vargu bereiktų prie seno įvykio grįžti, jei “Naujosios Vilties” straipsnio autorius Mečys Valiukėnas nebūtų palietęs principinio tarpininkų kvalifikacijos klausimo ir nutylėjimais nebūtų nuskriaudęs “Darbininko” argumentacijos.

Mes tada buvome ir dabar tebesame įsitikinimo, kad **privatus** tarpininkai šitokiai misijai ateina su savo **moraliniu** svoriu, neangažuotu vienai pusei, ir nesiramstydami savo turėtais ar turimais titulais ar eitomis visuomenėje pareigomis. Šitos kvalifikacijos svarbiau privačios iniciatyvos tarpininkam negu, kaip Valiukėnas rašo, “trečiųjų teis-mo nariams ar šio krašto teis-mų jury”. Jei tarpininkai būtų atstovavę institucijai, pav. VLIKui, tai asmeniškai jų nusiteikimai gal ir nebūtų taip labai reikšmingi, nes jie būtų subordinuoti institucijos autoritetui.

“Naujosios Vilties” bendradarbis, nepalankiai interpretuodamas “Darbininko” vedamąjį, padarytais nutylėjimais pilnai nepristatė mūsų argumentacijos. Tuo būdu “Naujosios Vilties” skaitytojai yra klaidinami. Iš mūsų nuomonė, esminių nutylėjimų reikia paminėti bent tris:

1. Abejodamas tarpininkų tinkamumu, “Darbininkas” aname vedamajame buvo nurodęs, kad “vienas jų yra padaręs viešą apkaltinimą LB-nei, kitas — finansškai stipriai parėmęs Lietuvių Bendruomenei sunaikinti susiorganizavusius ‘reorgus’”.

Valiukėnas tai nutyli. Juk tarpininko kepuraitės užsidėjimas, kada asmuo žodžiais ir darbais yra angažavęs vienai iš nesutariančių pusei, nuoširdaus tarpininko iš jo dar nepadaro. Ir ar ne išmintingiau kalbėtis tiesiog, negu per netikrus tarpininkus?

2. JAV LB-nė tarpininkavimo neatmetė, tik ragino iniciatorius “savo autoritetu ir turima įtaka į Altą sudarančias srovines grupes bei organizacijas Altą paveikti, kad būtų pradėti pokalbiai su JAV LB Krašto valdyba”. Į šitokią LB-nės pageidavimą penki tarpininkai (mūsų žiniomis ne su visų penkių pritarimu) išėjo viešu pareiškimu. Idealistinių tikslų siekę tarpininkai būtų kantriai ir ištvermingai su abiem pusėmis siekę išsiaiškinimo, siūlę įvairius pasitarimų variantus, o ne klaidinę visuomenę, iš karto mesdami akmenėlį į Bendruomenės pusę.

3. Valiukėnas nutylėjo “Darbininko” padarytą rimtą priekaištą tarpininkam, kurie savo pareiškimą “išsiuntinėjo ne vien Amerikos, bet ir kitų kraštų lietuviškai spaudai, nors reikalas liečia Amerikoje veikiančias lietuviškas organizacijas”. Kodėl jiems taip parūpėjo plačiai paskleisti kad ir neryškiomis antibendruomeniškomis spalvomis padažytą propagandą?

Mes ir šiandien tebesame įsitikinimo, kad tarpininkavimas, kurio iniciatyva išplaukė iš “Naujosios Vilties” skelbiamos ideologijos žmonių, buvo nelaimingas įvykis. Būtų tokia pat nepageidaujama iniciatyva, jei penki probendruomenininkai imtųsi panašios misijos. Ji iš anksto pasmerktą nepasisekimui. Su Valiukėnu sutinkame, kad pati iniciatyva reikalinga. Tik tarpininkų kolektyvas pažiūrose į Lietuvos laisvinimo darbą (čia yra tikroji nesutarimų šerdis) turėtų būti išbalansuotas

Kas dabar nežino Kennebunkporto, gražios pranciškonų sodybos — šv. Antano vienuolyno? Apie šią vietovę yra girdėję viso pasaulio lietuviai. Žinoma ji ir Lietuvoje. Visi žino, kad čia gyvena lietuviai pranciškonai, kad čia sukūrė lietuviškos kultūros centrą — įrėngė daug šventovių, sutelkė daug lietuviško meno turtų. Jų vasarvietė vasaros metu virsta ištisais kultūros festivaliais.

Šiai pranciškonų sodybai su-eina 30 metų. Nupirktą ji 1947 rugsėjo 8, pašventinta ir pavadinta šv. Antano vienuolynu — 1948 rugpjūčio 15, per Žolines.

Per trisdešimt metų lietuviai pranciškonai daug čia ką pakeitė. Centrinis namus pritaikė vienuolynui, kaip dera — aplinkui subūrė daug naujų religinių kūrinių — įrėngė naujas koplyčias, šventoves, pristatė naujų religinių paminklų. Šiam darbui pasitelkė lietuvių dailininkus. Taip visa sodyba alsuote alsuoja lietuviška kūryba.

Kas šiais metais ten atostogaus, lankysis Lietuvių dienos progą, liepos 16, tas savo akim dar kartą pamatys, ką ten padarė sumanūs šeimininkai. Lietuvui čia kadaise buvo svetima žemė, o dabar — čia miela ir malonu. Čia lietuviška ir sava. Prijunk dar gražią gamtą, atvirą jūrą, miškelius, žuvėdras, praplaukiančius laivus, tuos gražius saulėleidžius, ir gausi vietą, kur malonu buvoti, kur gali pailsėti.

Po senaisiais ažuolais

Einant į vasarvietės valgomąjį ir į didžiąją salę, dešinėje pusėje yra grupelė medžių. Tai galingi ažuolai, kurie, įsitvirtinę aikštės pakrašty, šakas suglaudinę, teikia tau malonų pavėšį. Ten suoliukai. Kai atsisėdi, visada jauti vėjo traukimą. Lapai šnera, ošia ir kažką pasakoja.

Tie galingieji ažuolai čia patys seniausi. Po jais sėdėdamas, galvoji apie praeitį: kas ir kada čia buvo, kada atkeliavo pirmasis baltas žmogus, kada krašto laukinę gamtą pakeitė nauja kultivuota gamta?

Laukinės gamtos likučiai

Sėdėdamas po tais ažuolais, peržvelgi aikštę ir matai, kokie įvairūs medžiai. Antai prie Liurdo paminklo eglės. Kiekviena

arba sudarytas iš prel. Jono Balkūno tipo autoritetų, priimtinių abiem pusėm. Gi Valiukėnas, naudojant jo paties žodžius, “tų penkių vyrų pareiškimo sukeltą bruzdėjimą” pasekė “labai grubiai” ir vienašališkai.

— Gudri mergaitė, — pasakė vokiečiai.

— A, išgurbusi, kaip elgetos paršiukas.

Kitas vokiečiai kažin ką pamarmaliavo tam, kur šnekėjo lietuviškai, o tas ir paklausė:

— Ar tu ten viena?

— Ne, — atsakiau. — Turiu obuolių. Gal ir tamstai numesti?

Kol jis persakė vokiškai, kol juodu pasimarmaliavo, aš užsitarčiau ant aukšto. Paėmiau iš krepšio du gražius obuolius ir atsistočiau prie krašto.

— Prašau gaudyti.

Jis ištisė rankas, ir aš numėčiau didelį, raudoną, vieną iš tų, kuriuos seneliai vadino carskiais. Pasiruošiau mesti ir kitą, bet antrasis rankų netiesė. Jis priėjo prie kopėčių ir ėmė lipti. Jutau, kaip man plaukai ant sprando šurpsta, bet priejau prie kopėčių galo ir atkišau obuolį. Nebegalėčiau pasakyti, ar mano ranka tada drebo, ar ne, bet, kai židriu iš tolumos, rodos, kad buvo labai tvirta. Dariau viską taip, kaip, galvoju, Rimas būtų daręs.

Vokiečiai pastūmė mano ranką su obuoliu į šalį ir, pasišviesdamas su lempute, ėmė dairytis po aukštą. Apsuko vieną sykį, apsupo kitą sykį ir sustojo ties karstu.

— Sarg! — pasakė atsisukęs į prieanę tebestovintį ir dar kažin ką pamarmaliavo.

— Jis sako, kad ant aukšto yra karstas, — tas, atsisukęs į

PO SENAISIAIS AŽUOLAIS

Kennebunkporto Šv. Antano vienuolynui ir sodybai — 30 metų

kitokia. Eglės ir vienuolyno dešinėje. Ir jos skirtingos. Jos sodintos planingai, kad čia būtų gražus ir turtingas parkas.

Bet anapus vienuolyno, jūros link sutinki miškelį, į kurį negali kojos įkelti. Taip tanku. Medis prie medžio. Tik kiškis pra-

lenda. Tai laukinė gamta. Čia medžiai pasenę nugriūva ir supūva. Dažnai išlaužia vėtros, nes čia žemės sluoksnis nėra didelis. Apačioje akmuo. Medžio šaknys raitosi paviršiumi ir į žemę tvirtai nesikabina. Audrų metu tokie medžiai grei-

tai lūžta iš pat šaknų. Išvirtę ten metų metais guli, kol sunyksta.

Čia, šitoje sodyboje, susitinka ir laukinė gamta, ir žmogaus sodinta, prižiūrima, kultivuota gamta. Prasmingai kalba anas paliktas miškelis. Jis primena senovę, kada čia visur buvo laukinė gamta. Tik ateivis baltasis žmogus atnešė naują gamtą. Ir kada tas buvo? Kokia praeitis? Kas nutiko šioje sodyboje, kada ji įkurta? Kas buvo dar prieš ją?

Nejučia keliauji tolyn į praeitį ir klausai senųjų ažuolų kalbos.

Pirmieji tyrinėtojai

Kai Kolumbas 1492 atrado Ameriką, metai iš metų gausėjo ekspedicijos. Į naująjį pasaulį kiekviena valstybė siuntė savo laivus ir karijus.

Į Maino valstybės pakrantes yra atplaukę vikingai. Tai buvo prieš 900 metų. Pirmasis tyrinėtojas buvo Giovanni da Verrazano. Maine jis lankėsi 1521. Jis buvo garsus jūrininkas, tarnavęs Prancūzijos karaliui. Jis pirmas atplaukė ir į New Yorko vietą, surado įlanką, kuri dabar pavadinta jo vardu, surado Manhattano salą, Staten Island ir aptiko Hudsono upę. Jo vardu dabar yra pavadintas didžiulis tiltas iš Brooklyno į Staten Islandą.

Jau 16 amžiaus gale prancūzų ir anglų žvejai žinojo apie geras galimybes žuvauti Maino valstybės pakraščiuose.

Pirmasis baltasis žmogus

Pirmasis baltasis žmogus, čia apsilankęs, buvo prancūzas Samuel De Champlain. Jis buvo tyrinėtojas, iš Kanados tyrinėjęs šio kontinento šiaurę. Kennebunkporte jis lankėsi 1604 ir šią vietą pavadino Port aux Isles.

Su septyniolikto amžiaus pradžia ima kurtis baltųjų ateivių kolonijos Maino valstybės pakrašty. Portlandas įsikūrė 1623, Augusta 1629.

Kennebunkporto pirmieji kolonistai apsigyveno 1614.

Tai buvo viena iš ankstybiausių baltųjų kolonijų šiose pakrantes, nes čia buvo geros sąlygos žuvauti, medžioti. Įtekanti į Atlantą upė sudarė natūralų uostą, kur galėjo visi laivai sustoti.

Kristus kalėjime. Lietuvių liaudies skulptūra iš Žemaitijos.

(nukelta į 3 psl.)

BAIMĖS UŽGULTOS DIENOS

JURGIS JANKUS

14

— Kad mes ne iš čia. Mus tik pašaukė paieškoti vaiko. Mažos mergaitės. Trys atvažiavusios iš miesto išėjo pagrybauti. Dvi sugrįžo, o trečios nėra. Išmaišėm visą mišką, dabar vaikštom pamiškėm. Sakom, gal kur pas žmones išėjo. Jau trečia diena, kaip nėra.

— Nežinau. Nebuvo girdėti. Mes tai nematėm.

— Anie žmonės sakė matę mergaitę bėgant per lauką į jų pusę.

— Kada?

— Šiandien. Visiškai neseniai.

— Ar nebus tik mūsų? — pamiškė nubėgusi. Kartu skynėm obuolius, o paskum dingo. Tokia, kaip gyvas sidabras. Dalia, Dalyt! — atsisukęs į kiemą pašaukė, lyg nežinodamas, kur esu.

— Aš čia, seneli, — atsiliepiau nuo aukšto.

Visi pakėlė akis. Senelis net į prieanį įšoko.

— Na gi tu, vaikuti! Nukrisi!

— Nenukrisiu, — atsakiau atsisąsdama obuolio. — Jeigu iš obelies neiškritau, tai kaip nu-

krisiu iš čia, — dar pridėjau, vėl subeldama kulnėmis į sieną.

— Žiūrėk! Nukristum, ką mama pasakytų. Tėvas mane iš gyvenimo išvartytų. Ar visą laiką čia buvai?

— Ne, seneli. Užlipau tik va to obuolio suvalgyti. Buvau nubėgusi po eglę pažiūrėti, gal mano baravykas išdygo.

— Eik tu. Tam laike jau po baravykų.

— O kodėl užvakar parsinešiau net du? — spyriau.

— Tai buvo turbūt paskutiniai. Kokią ruduokę ar kelmutę tai gal dar ir rastum. Jeigu norėsi, obuolius sunėšę, galėsim nueiti pasidairyti. Gal ir tą mergaitę ko gera surasim. Tie ponai ieško. Sako, paklydo. O dabar lipk žemėn, kad nenusprūstum.

— Palauk, seneli. Kai tik obuolių suvalgysiu, tuoj nulipsiu.

— Lipk. Suvalgysi ir nulipsi.

— Kad nulipti, seneli, man reikia abiejų rankų.

Mums šnekant, vokiečiai irgi suėjo į prieanį. Aš jų nebebijojau.

matytumėt, kaip dailiai susuka. Lipk žemyn, — atsisuko į mane.

— Jau drebi. Dar ligą gausi.

Nulipau. Nubėgusi į vidų, užsimečiau paltuką ir vėl išėjau. Vokiečiai kiaušinių imti su savim atsisakė. Sakėsi turį daug kur užėti. Čia pat kaip šeškai (taip paskum senelė sakė) po kelis išgėrė ir išėjo. Ne iš karto savais keliais, bet dar apėjo trobas. Klėtyje net ant lubų užlipo, skrynias pradarinėjo. Apžiūrėjo tvartus. Seneliui liepė į daržinę nunešti vienas kopėčias, užlipo ant šieno, išlandė peludes. Senelis užtikrino, kad mergaitė negalėtų trobose slėptis. Jeigu jau būtų ligi čia atsukusi, tai niekur kitur ir nebūtų ėjusi, kaip tik į trobą. Per tiek laiko juk turėtų būti ir sušalusi, ir išvargusi. Ką ji veiks kur į sieną ar šiaudus įlindusi. Pagaliau prižadėjo jis pats tą pačią dieną apsukti mišką vis paukščiudamas. Gal užtiks kur alkio ir šalčio į krūvą sutrauktą.

— Lipk žemyn, sušalsi, — ėmė raginti ir tas, kur žemai buvo pasilikęs, o seneliui pradėjo pasakoti, kad tokią pat, kaip mane, ir jis namie palikęs. Baltaplaukę tokią, mėlynakę.

— Bet iš kur ji pas jus tokiam vėlyvam amžiuje? — dar paklausė.

— Sūnaus, ne mūsų, — atsakė senelis ir tuoj pradėjo ilgą šneką. — Mieste sunku su maistu, tai ir atsiuntė mergaitę pasiganyti. Tegu pasiganyt pas senelius, kol dar į mokyklą nereikia eiti. Pavasarį tai jau reikės pradėti. Bet ir iš čia galės eiti.

Gal kaimo mokykla ne tokia gera, kaip miesto, bet vis tiek mokykla. Pirmus metus ir mieste ne ką teturėtų veikti. Skaito kaip ledą kremta. Ir parašo. Pa-

(Bus daugiau)

SKAMBA MUZIKOS GARSAI NEW YORKO IR NEW JERSEY APYLINKĖSE

JUOZAS STANKŪNAS

Vargonų virtuozas Albinas Prižgintas. Angelių Karalienės lietuvių parapijos vargonininkas, birželio 4 koncertavo New Yorko katedroj.

Jo grojimo klausėsi kelių tūkstančių minia, nes tokią milžinišką katedrą lanko turistai iš visų JAV, Europos ir kitų kraštų.

Be savo tiesioginių vargonininko pareigų, jis yra šios apylinkės solistų mėgstamas akompaniatorius. Jo talka visada yra teigiama, savo partiją atlieka užtikrintai, turi lankstų pajautimą dainininko atžvilgiu.

Rytų pakraščio lietuviai A. Prižgintu gali didžiuotis. Jis lietuvių muzikų tarpe yra vienintelis, tiek daug nužengęs vargonų koncertinio meno keliu. Turi paruošęs labai didelį repertuarą iš vargonų muzikos literatūros. Gali kelis koncertus duoti iš eilės, vis su skirtinga programa.

Pianistė Aldona Kepalaitė, gyvenanti New Yorko mieste, šį pavasarį Town Hall salė, N.Y., turėjo savo metinį fortepijono recitalį. Skambino Ravelio, Skriabino ir Chopino kūrinis amerikiečių auditorijai, nes iš lietuvių jį panašius koncertus maža kas teatsilanko.

Ji yra kultūringa pianistė, skambina su pietizmu ir precizija.

Pianistė Dalia Sakaitė studijuoja Manhattano muzikos mokykloje ir siekia įsigyti magistrės laipsnį.

Ji išaugo ir išsimokslino Clevelande, Ohio. Baigė miesto universiteto muzikos skyrių, kur profesoriauja pianistas Andrius Kuprevičius. Norėdama patekti į aukštesnes muzikos sferas, pasirinko New Yorką, kur yra aukšto rango mokyklų ir didelė kompeticija. Per darbą ir pasiryžimą nugalėjo visas kliūtis ir žengia kartu su talentingiausiais newyorkiečiais, kai kuriais atžvilgiais net juos pralenkia.

Artimais susirius ir su lietuviška muzikine veikla. Dažnai talkina kaip akompaniatorė ir pasirodo kaip fortepijono solistė. Ji taip pat yra Sutartinės choro nuolatinė pagalbininkė bei solistų piano palydovė.

Be studijų, ji dirba su viena amerikiečių operetės trupe, kuri per vasarą turi savo spektaklius Atlantic City miesto teatre.

Muzikė Jūratė Veblaitytė, Sutartinės jaunimo choro dirigentė, Locust Valley, L.I., gimnazijos muzikos mokytoja, šių metų pavasariname pasirodyme mūsų publikai pateikė trijų dalių muzikinę programą.

Pirmoj daly buvo religinio turinio Pergolesio "Stabat Mater". Antroj — St. Šimkaus baladė "Nugrimzdęs dvaras". Užbaigė su lietuvių kūryba. Dainavo mergaičių ir mišrūs chorai. Solo partijas atliko pakviesti dainininkai svečiai. Programa buvo meniška, ilga, pareikalavo daug darbo valandų ir pasiaukojimo. Pasirodo, kad sumanios vadovės rankose jaunuoliai gerai koooperavo, susikaupdami tokios giliios minties, sunkiai įveikiamam veikalui. Tokiam neseniai susiorganizavusiam jaunimo chorui reikia duoti lengvesnio žanro kūrybą, pagal choristų vokalinių galimųjų.

Pernai tuo pačiu metu Sutartinė pastatė Anglijos kompozitoriaus B. Britten operą "Nojaus tvanas". Ateinančiame sezone būtume vėl išgirdę kokią staigmeną. Tačiau pasigirsta nemaloni žinia, kad šioji aktyvioji muzikė, mūsų žymioji muzikos puoselėtoja mus palieka. Jos vyras Litchfield bendrovės iškeliamas į kitą New Yorko valstijos miestą aukštesnėm pareigoms. Mūsų apylinkėj pasiliks didelė spraga dainos meno srity. Tikimės, kad Sutartinės choro valdyba, suradusi kitą chorvedį, tęs J. Veblaitytės pradėtą muzikos jaunimo auklėjimo darbą lietuviškoj dvasioj.

Jūratė Veblaitytė ne tik sėkmingai dirbo su lietuviais. Ji taip pat reiškėsi ir amerikiečių muzikiniuose sluoksniuose. Su aukštesniosios mokyklos jaunimo choru ruošė koncertus, muzikos meno audicijas. Pasižymėjo ne vien kaip gera chorvedė, bet atlikdavo ir solistės partijas. Ji turi malonaus tembro lyrinį sopraną. Jos balsas labai tinkamas Bacho bei Mozarto muzikai. Kaip akademikė muzikė ir solistė, dalyvavo Phoenix Wood-

wind kvintete, kuris grodavo Manhattano koncertų salėse ir radijo stotyse. Dažnai šios dėka būdavo įtraukiami į programą ir lietuvių dainų.

Muzikos studentas Viktoras Ralys, naujasis Apreiškimo lietuvių parapijos vargonininkas, sparčiai progresuoja muzikoj. Jo grojimas vargonais rodo pažangą meniškumo linkme, jo vadovaujamas choras giedojime siekia daugiau subtilumo ir efekto. Savo tarnyboj punktualus, pareižingas. Ne vien tik dirba bažnytinio giedojimo rėmuose, bet išeina ir į platesnę lietuviškos veiklos dirvą: talkina Sutartinės jaunimo chorui, pats prisideda savo balsu — baritonėliu, dainuodamas duetuose, kvartetuose ir pan. Moko dainininkus atlikti dainų šventės repertuarą. V. Ralys yra ryškaus talento jaunuolis, kyląs į aukštesnius muzikos sluoksnius.

Perkūno vyrų choro dirigentas Vytautas Daugirdas yra šio gražaus dainos vieneto gyvybės palaikytojas, nes kitą tokį energingą dainos entuziastą vargu būtų pavykę surasti šiam darbo našuliui nešti. Muzikui Vytautui Stroliai pasitraukus, choras būtų nutilęs. Dabar galingai skamba ir dar skambės New Yorko ir apylinkių lietuviškose salėse. Aišku, ir choristai vaidina svarbų vaidmenį. Jų dainavimas didele dalim palaiko lietuvišką veiklą, puošia renginių programą, puoselėja mūsų dainų sąvųjų ir svetimųjų pastogę.

Komp. kun. Ladas Budreckas, vienintelis lietuvis bažnytinės muzikos atstovas ir ekspertas JAV, gyvenąs Glen Cove, New York, šiais metais švenčia 50 metų kunigystės ir, galima sakyti, muzikinės veiklos bei kūrybos sukaktį.

Ši garbinga sukaktis bus iškilingai paminėta ateinančių rudenį. Apreiškimo parapijos bažnyčioj bus atitinkamos padėkos pamaldos, kurių metu Perkūno ir parapijos chorai kartu giedos jubilato sukurtas giesmes. Po bažnytinių apeigų salėj bus pagerbimo banketas. Tada ir spaudoj bus plačiau apra-

Clevelando Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokiniai, mokslo metų baigimo proga išsiričiau prie žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės paminklo. Nuotr. V. Bacevičius

šytas kun. L. Budrecko vaidmuo lietuvių kultūriniame gyvenime.

Jo siela nebuvo pasotinta vien pastoracijos darbu. Jis buvo visą laiką "neramus", braidė po lietuviškos muzikos dirvonus. Bel-dėsi į bažnytinės vadovybės duris su naujais užmojais, norėdamas įgyvendinti savo troškimus. Ne visi jį suprato, ir jo planai daugiausia pasiliko tik popieriu, arba jie buvo nepriimtini, virš reikalo, virš pastangų, virš išgalių.

Smuikininkė Brigita Pumpolytė, gyvenanti Haddonfield, New Jersey, balandžio mėnesį koncertavo Hartforde ir Bostone lietuvių suruoštuose stambesniuose renginiuose.

Ji yra talentinga ir gana toli pažengusi smuiko meno keliu. Eidama į sceną, visada yra gerai pasiruošusi. Turi gerą techniką, skoningai interpretuoja. Apvaldo ir virtuoziškus smuikui parašytus kūrinius, kaip Paganinio, Kreutzerio ir kitų.

Muzikos mokytojas Liudas Stukas, Vilijos kvarteto vadovas, pereitą žiemą aplankė lietuvių su daina įvairiose vietovėse, papildydamas menines programas su savo dainos vienetu.

Dabar ruošiasi Pabaltiečių meno festivaliui New Jersey, Garden State Arts Center, kuris įvyks šį rudenį.

Muzikas Vincas Mamaitis, Elizabetho liet. parapijos vargonininkas, ruošia parapijos chorą dainų šventei, kurioj pats chorvedys ir daugumas choristų

yra pasiryžę dalyvauti. Elizabethas nėra praleidęs nė vienos dainų šventės nei panašių festivalių.

Paskutiniu laiku V. Mamaičio vadovaujamas choras dar labiau sustiprėjo, prisidėjo naujų dainininkų. New Jersey ir New Yorko apylinkėse iš bažnytinių chorų dabartiniu metu Elizabetho choras yra gausiausias ir geriausias.

Operos solistė Irena Stankūnaitė-Silva, Patersono Lyric Operos artistė, be spektaklių, kuriuose ji dainuoja ir vaidina, laisvalaikiu veda Elizabetho Šv. Antano parapijos jaunimo chorą, moko giedojimo. Italai savo bažnyčioj siekia didesnio meniškumo, atliekant muzikos kūrinius, ir įvertina I. Stankūnaitės pastangas tai įgyvendinti. Iškilmingų švenčių metu ji pati gieda solo, o jos vadovaujamas choras atlieka atitinkamą programą. Tam tikslui parapijos administracija negaili lėšų ir kelia parapijiečių vardą visuomenės akypje.

Sol. Genė Ugianskienė, gyvenanti Willingboro miestely, N.J., daugely vietų pas lietuvių koncertavusi, turi šiltą nuoširdumą, gilų jausmą lietuviui padėti. Be jokių sąlygų savo siela ir kūnu stengiasi pakelti renginių muzikinį svorį. Todėl ji yra mūsų apylinkėj labai populiari, svarbi figūra lietuviškos muzikos garsuose.

— Draugo dienraščiui stiprinti rengiamas balius — vakariėnė su programa — rugsėjo 16 Chicagoj, Jaunimo Centre. Sudarytas platus rengimo komitetas ir jau platinami bilietai.

— Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidyklos tarnybos pirmininku išrinktas dr. Kęstutis Girnius. Tarybon metiniame susirinkime išrinkti: Petras Aleksa, Antanas Dundzila, kun. Algimantas Kezys, SJ, Vincas Lukas. Leidyklos valdybos pirmininku išrinktas kun. A. Kezys, SJ, vicepirm. P. Aleksa, sekretorium A. Dundzila, išdininku Saulius Girnius, nariu — V. Lukas.

— "Sportas nepriklausomoje Lietuvoje", I tomas, parašytas Jono Narbuto, ką tik pasirodė knygų rinkoje. Lietuviai, gyvenę vietovėse, kur nėra lietuviškos spaudos platintojų, gali ją įsigyti prisijusdami 9 dol. adresu: Bronius Kasakaitis, 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629.

PO SENAISIAIS AŽUOLAIS

(atkelta iš 3 psl.)

Išžudo indėnai

Tūkstančiais metų laisvėje gyvenę indėnai išsigando baltojo žmogaus. Jis nešė vergiją, atėmė turta. Indėnai visur kariavo, puldinėjo baltųjų stovyklas. Šios būdavo aptvertos aukštom tvorum ir buvo lyg tvirtovės, fortai, kad indėnai jų neužpuiltų.

Pirmuosius Kennebunkporto baltuosius ateivius indėnai užpuolė ir visus išžudė. Neliko nė vieno. Gal juos suvalgė savo puotai, gal kur pakorė po šakom. Tai buvo 1689-1690.

Vis atplaukia nauji

Bet iš Europos vis plaukė nauji žmonės, kurie nebijojo nuotykių ir avantiūrų. Jie organizavosi bendruomenėmis ir tas bendruomenes tuoj jungė į vieną krašto valdžią. Ši vietovė jau 1653 buvo insikorporavusi kaip miestelis į bendrą šio krašto bendruomenę. Taip buvo padarę ir netoli esąs uostas Capie Porpoiste.

Iš karto Mainas buvo suorganizuotas kaip atskira Anglijos kolonija, bet 1691 ji buvo prijungta prie Massachusetts valstybės. Prijungta ji išbuvo ilgą laiką. Tik 1820 Mainas atsiskyrė ir kovo 15 buvo priimtas į Uniją kaip 23 valstybė.

Indėnai vėl nusiautė kraštą 1703. Žmonių visų neišnaikino. Likučiai vėl iš naujo organizavosi. 1717 jie šią vietovę užregistravo ir pavadino Arundel vardu.

Tokiu vardu vietovė buvo vadinama iki tų laikų, kai Mainas įsijungė į Uniją. Nuo 1821 pavadinta Kennebunkportu.

Ką reiškia vardas?

Nemaža šio krašto vardų yra paimta iš indėnų kalbos. Čia į Atlantą įteka Kennebunk upė. Pagal ją ir pavadinta ši vietovė.

Vardas yra indėniškas, ir tai reiškia — vieta, kur jis dėkojo jam. Senais laikais vienas indėnas dėkojo kitam už koki gerą darbą, taip ir pavadino savo kalbą. O iš to pavadinimo išsirit — Kennebunk. Naujieji pridėjo tik — port.

Pirmieji savininkai

Šių žemių pirmasis savininkas buvo generolas William Pepperrell, gimęs 1696 Kittery, Maine, ir ten pat miręs 1759. Jo tėvas buvo galingas ir turtingas pirklys. Sūnus kolonijoje ėjo įvairias pareigas. Jis buvo Maino karinių pajėgų vadas, Massachusetts gubernatoriaus tarybos narys ir vyriausias teisėjas nuo 1730 iki savo mirties.

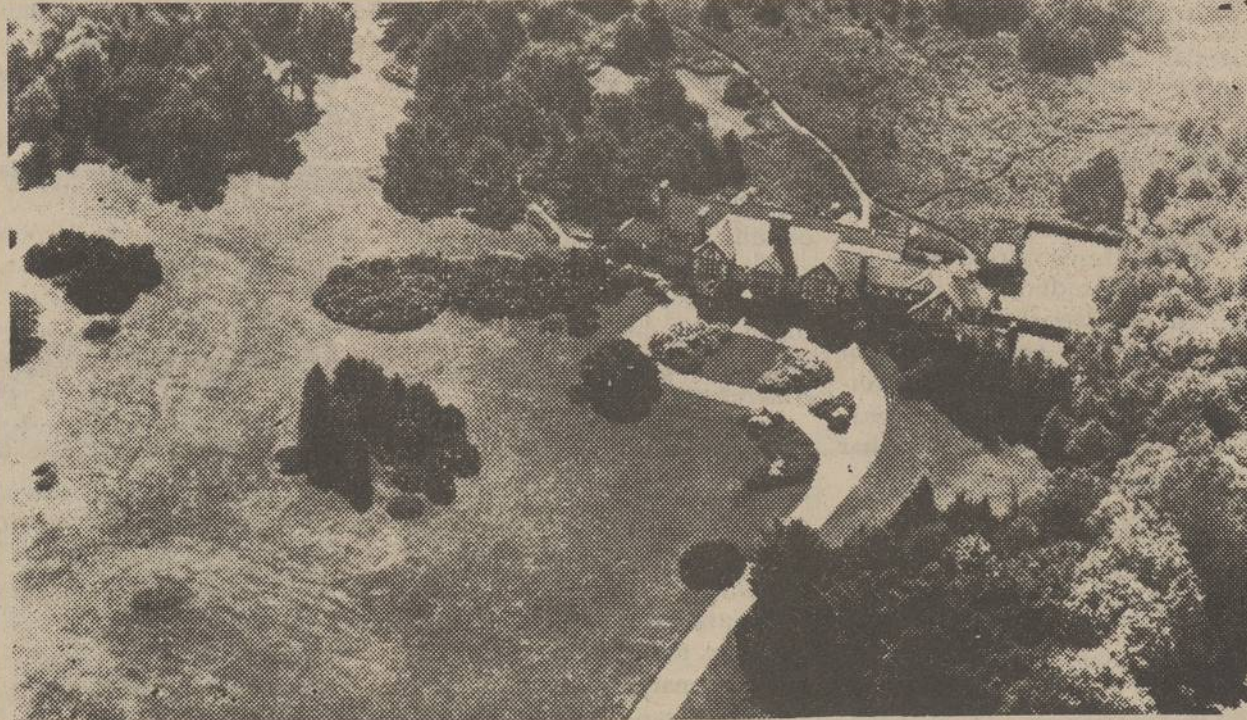
1744 jis pasižymėjo kare su prancūzais. Karalius Jurgis jį paskyrė vyriausiu vadu, ir jis su 4000 vyrų puolė prancūzus šiaurėje ir paėmė Louisborgą, prancūzų naują tvirtovę, kuri buvo vadinama naujuoju "Gibraltaru". Už tą tvirtovės paėmimą Cape Breton, Nova Scotia, karalius Jurgis jam suteikė barono titulą. Tai buvo pirmas toks titulas Naujajame Pasaulyje. Buvo paskirtas vadovauti kariuomenei

prancūzų ir indėnų karo metu. Pepperrell gi numirė to žygio nepraėdęs.

Ir šis generolas, kaip ir jo tėvas, valdęs didelius turtus, daug ką pirkė, daug ką pardavė. Nežinia, kaip jis buvo įsigijęs šias vietoves. Anais laikais tai buvo lengva, už parako svarą ar šautuvą indėnai parduodavo didžiausius plotus.

Generolas Pepperrell pardavė šiuos Kennebunkporto laukus anglui — Sir John Mitchell. Jis buvo religingas puritonas, pamėgęs Atlanto vandenį, pamėgęs ir žemę ir ją supratęs.

Jis čia pasistatė dviejų aukštų gyvenamus namus ir tvirtovę,

Kennebunkporto pranciškonų vienuolyno sodybos vaizdas iš lėktuvo 1947 metais

Atsiūsta paminėti

Zenonas Ivinskis — LIETUVOS ISTORIJA. Iki Vytauto Didžiojo mirties. Rinktiniai raštai. I tomas. Roma, 1978. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija. Didelio formato. VIII ir 416 psl. Kaina 20 dol.

Autorius, iškilusis mūsų istorikas, šio tomo pratarmė, datuotoj 1970 spalio 15, pasisako:

"Žinoma, kiekviena generacija vis nori sau naujai pasirašyti savos tautos istoriją. Tokios Lietuvos istorijos reikalingumo dabar čia plačiau neįrodinėsiu. Malonu konstatuoti, kad laisvojo pasaulio lietuviai savo tautos didžiąją praeitimi gyvai tebesidomi. Retai praeina minėjimai ir šventės be žvilgsnio praeitin. Periodikoje daug rašoma ir populiariaizuojama; diskutuojama Lietuvos krikšto problemos, Lietuvos valdovų titulai (didieji kunigaikščiai ar karaliai?), unijos (Kriavo akto) klausimai, duodamos ilgos kritikos memuarinės literatūros ir t.t. — Didele dalimi pasekdamas tą gausią publicistiką Lietuvos istorijos srityje, autorius tačiau savo dėstyme neperėjo į platesnes diskusijas, nors ne vienu atveju jo nuomonė skyrėsi. Normaliai istorikas rašo ne vienai dienai, rašo atsiremdamas į šaltinius ir nepataikaudamas momento reikalavimams, nors kiekvienas istorijos autorius palieka naujai parašytoje istorijoje savo laiko antspaudą (Benedetto Croce)."

Po autoriaus pratarmė yra ir leidėjų trumpas žodis, datuotas 1975 spalio 15:

"Deja, Autorius per anksti iškeliavo į Amžinybę (1971.12.24) ir nebespėjo įvykdyti užsibrėžto didelio plano. Iš trijų numatytų Lietuvos istorijos tomų ir I-sis tomas tesiekia Vytauto Didžiojo laikus (o buvo numatytas iki 1492 m.). Liko nebaigtas ir įvadas, rašytas 1970 m. — Ši tomą redagavo, spragas užpildydamas, Paulius Jatulis."

Knygą sudaro šie skyriai: 1) Lietuvos proistorė ir pirmosios žinios apie lietuvių, 2) Valstybės iškilimas ir jos sustiprėjimas, 3) Valstybės suklestėjimas. Yra ir įvadas. Pateikiamos santrumpos. Suminimi bibliografiniai rinkiniai, liečią Lietuvos istoriją. Knygos gale — vardynas ir spalvotas XII-XV amž. Lietuvos žemėlapis.

Jonas Narbutas — SPORTAS NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE. Pirmą dalis (1919-1936). Autoriaus leidinys. 1978. Viršelis dail. Romualdo Bukausko. Kalbą taisė Anupras Tamulynas. Ilustruota daugeliu nuotraukų. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoj. 432 psl.

Nepriklausoma Lietuva daug dėmesio kreipė į sportą. Anot autoriaus, "1919 m. įdiegti pirmųjų sporto pradinių pradai per keliolika metų taip išbujojo, kad pralenkė ir pradinių svajones. Keliose sporto šakose įveikti ne tik kaimynai, bet pasivytą daugelis didelių valstybių ir kai kurios iš jų net pralenktos: Lietuva da kartus iš eilės iškovojo Europos krepšinio meisterio vardą. Lietuva pasaulinėse šaudymo pirmenybėse olimpiniais pistoletais du kartus iš eilės laimėjo antrą vietą pasaulyje. Lietuvos krepšininės pirmose Europos moterų krepšinio pirmenybėse užėmė antrą vietą. Lietuvos stalo tenisininkai paskutinėse, prieš nepriklausomybės pradžią, pasaulinėse pirmenybėse įkopė į ketvirtą vietą pasaulyje".

Šios knygos pasirodymas laisvajam pasauly suveikintinas. Juo labiau, kad pavergtoj Lietuvoj pasirodančiuose leidiniuose nepriklausomos Lietuvos sportinis gyvenimas klostojamas.

AIDAI — vienas geriausių kultūros žurnalų išėjimų. Ar juos prenumeruoti? Metinė prenumerata 15 dol. Adresas: 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

FESTIVALIS IR TRAGIŠKASIS BIRŽELIS

BALTIMORE, MD.

Jau šešti metai Baltimorėje, miesto savivaldybei padedant, vyksta etniniai vasaros festivaliai. Lietuvių festivalis šiemet įvyko birželio 10 ir 11 gražioj Center Plaza aikštėj.

Nors festivalis prasidėjo šeštadienį, t.y. birželio 10, bet būtų tiksčiau laikyti jį pradėtu sekmadienį, nes tą dieną mišiomis lietuviai paminėjo tragiškus birželio mėnesio įvykius Lietuvoje — laisvės netekimą ir deportacijas į Sibirą.

Pamaldos

Mišias užprašė LB apylinkės valdyba. Jas aukoję lietuviai klebonas kun. Antanas Dranginis Šv. Alfonso bažnyčioj. Jis taip pat pasakė šventei pritaikytą pamokslą lietuvių ir anglų kalbomis.

Mišių metu giedoję Dainos vyrų choras. Vargonais grojo ir chorą vedė Cheryl Toboll. Pamaldom iškilmingumo teikė maldininkų gausumas ir lietuvių veteranų posto įneštos JAV ir Lietuvos vėliavos. Be to, Kalvelio tautinių šokių grupės nariai įnešė bažnyčion ištiesą mišką baltų vėliavų. Tai Lietuvos miestų herbai. Tautiniais drabužiais pasipuošęs jaunimas atnešė mišių auką ir didžiulę gėlių puokštę prie Marijos statulos.

Pamaldose taip pat dalyvavo festivalio garbės svečiai Simas ir Genė Kudirkai.

Miesto aikštėj

Po pamaldų visi dalyviai su vėliavom ir tautiniais drabužiais apsirėngusios tautinių šokių grupės gražia eiseną nužingsniavo į Center Plaza. Tada prasidėjo festivalio iškilmės.

Iškilmes trumpa kalba atidarė festivalio pirmininkas Kęstutis Česonis. Invokaciją sukalbėjo kun. A. Dranginis, o Dainos vyrų choras sugiedoję JAV ir Lietuvos himnus. Toliau kalbėjo kviestiniai svečiai.

Miesto majoras William D. Schaefer įteikė Simui Kudirkai Baltimorės miesto garbės piliečio diplomą. Taip pat kalbėjo miesto tarybos pirmininkas Walter Orlinski, Marylando valstijos senatorius John Coolahan, senatoriaus Paul Sarbanes atstovas Marudas, Marylando lietuvių draugijų tarybos pirmininkė dr. Elena Armanienė ir kt.

Paskutinis ilgesnį kalbą pasakė garbės svečias Simas Kudirka. Kalbėjo be vertėjo ir gana sklandžiai, nors ir su akcentu. Jo kalbos visi atidžiai klausėsi ir keletą kartų nutraukė gausiais plojimais.

Šiemet festivalin buvo įvestas naujas elementas — Miss Festival. Ją rinko festivaly dalyvaujančių organizacijų atstovai. Ta garbė teko Ramonai Budaitei, Kalvelio tautinių šokių grupės šokėjai. Garbės svečias Simas Kudirka iškilmingai ją įvedė į festivalį tarp Lietuvos miestų herbų-vėliavų. Visom šiom iškilmėm patyrusia ranka ir žodžiu vadovavo Kristina Česonienė.

Lietuviškas namas

Festivalis puikiai pasisekė. Jame lietuviškų rankdarbių, audinių, drožinių, gintaro parodėlių ir lietuviško maisto stalų parūpino daugiau kaip 30 organizacijų bei pavienių asmenų. Jų tarpe buvo grauzs ir Washing-

tono skaučių stalas — parodėlė.

Tačiau labiausiai visų akį traukė lietuvių ūkininko sodybos namelis su šiaudiniu stogu, prieangiu ir atitinkamais liaudies ornamentais. Namelis jau trečius metus eksponuojamas festivaly, ir visada yra didelis juo susidomėjimas. Jį suprojektavo ir pastatė dail. Algis Grintalis su Dave Gorell, Vinco Dūlio ir Kęstučio Česonio pagalba. Namelio vidus kasmet vis geriau įrengiamas. Šiemet Albina ir Vytautas Vaškiai padarė jam tinkančią lovą ir dailiai ornamentais išpauštą kraičio skrynią. Prie namo stovėjo didelis lietuviškas kryžius, kurį irgi padarė dail. A. Grintalis.

Ties namelio prieangiu Ona Karalienė ir Rozalija Bačanskienė pakaitomis demonstravo siūlų verpimą rateliu.

Demonstravimai

Demonstravimų buvo ir daugiau. Margučių marginimą demonstravo Elena Okienė ir Nijolė Skinaitytė-Sarv, tautiniais raštais juostų audimą — Genovaitė Radžiuvienė, ornamentų deginimo medų techniką — Regina Petrutienė iš Washingtono ir medžio drožinėjimą — Aleksandras Radzius Jr.

Be to, pagal tvarkaraštį tautiniais šokių šoko Ratelio, Kalvelio ir Malūno grupės ir dainavo Dainos vyrų choras. Žodžiu, pasirodė visos Baltimorės lietuvių meninės jėgos.

Pirmoji premija

Dar vienas naujas elementas įvestas šiemet, o jo nebuvo ankstesnių metų festivaliuose; tai parodų ir maisto stalų vertinimas. Daug parodų buvo atitinkamai įvertinta pagal eksponatų išdėstymą, įvairumą, maisto originalumą ir t.t. Bet pirmoji vieta teko, žinoma, nameliui su kryžium. Vertinimo komisiją sudarė Cezaris Surdokas, Nijolė Skinaitytė-Sarv ir Antanas Vaičiulaitis iš Washingtono.

Televizijoj

Festivalin šiemet atsilankė tikrai daug žmonių. Abi dienas aikštė buvo pilnutėlė. Ypač sekmadienį. Daugumas lankytojų buvo amerikiečiai ir lietuvių kilmės amerikiečiai, nekaltant jau apie Baltimorės ir Washingtono lietuvius. Be to, susilaukta lietuvių svečių net iš Pensylvanijos. Atvyko du pilni autobusai. Vienas iš Harrisburgo apylinkių, kitas iš Barnsville.

Žinoma, čia prisidėjo meteorologiniai faktoriai: gražios, saulėtos dienos. Bet yra faktas, kad lietuvių festivaliai savo organizuotumu ir įvairumu jau pagarsėjo Baltimorėje.

Taip pat prisidėjo ir Baltimorės televizijos stotys bei amerikiečių spauda. Televizijos stotys net tris dienas skelbė lietuvių festivalį, rodė šokančias tautinių šokių grupes ir pravedė trumpą, kondensuotą pasikalbėjimą su Kristina Česoniene.

Spaudos klaida

Žinomas Baltimorės dienraštis The Sun iš vakaro gražiai aprašė festivalį ir įdėjo Kalvelio grupės nuotrauką. Tuo tarpu kitas dienraštis, The News American, parašė, kad festivaly būsiąs parodytas sovietinės respublikos liaudies menas. Reakcija buvo stipri ne vien tik iš rengėjų lietuvių pusės, bet ir iš estų ir ukrainiečių. Visi palaikė tai įžaidimu. Redakcijos telefonai tiek

Lietuvių tautiniai šokiai tautų festivaly Baltimorėje

IŠ LB KULTŪROS TARYBOS VEIKLOS

LKB Kronikos anglų kalba leidimas

„LKB Kronikas“ anglų kalba leidžia Lietuvių Religinė Šalpa, iki šiol išleidusi jau 20 knygečių, apimančių 20 „Kronikos“ numerių. Į anglų kalbą yra išversti ir spausdinimo laukia dar 10 numerių (nuo 21 iki 30).

Vertimus atlieka kun. Kazimieras Pugevičius su talkininkais. Kiekvieno „Kronikos“ numerio yra atspausdinama 4000 egzempliorių, kurie išsiuntinėjami visiems Amerikos vyskupams, visiems katalikiškiems laikraščiams, JAV atstovų rūmų ir Senato nariams, visom užsienio kraštų atstovybėm ir pagal užsakymus įvairiom bibliotekom ir universitetams.

Buvo pasisakymų už „Kronikų“ anglų kalba išleidimą vienoje knygoje, tačiau LRS yra numačiusi ir toliau „Kronikas“ leisti dabartiniu formatu, kurio savikaina yra tik apie 30 centų už egzempliorių ir kuris gali būti plačiau skleidžiamas ir net nemokamai dalinamas, kai tuo tarpu knyga žymiai daugiau kaštuotų ir tuo pačiu jos platinimas būtų ribotas.

Apie 75 procentai lėšų „Kronikų“ leidimui ateina iš Amerikos lietuvių kunigų, kita dalis iš įvairių aukotojų, tačiau to nepakanka. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvių Fondas per LB Kul-

ūkaito, kad dienraštis šeštadienio rytą atitaisė padarytą klaidą žymioj vietoj, pažymėdamas, kad Lietuva esanti okupuota (captive nation) ir festivalis išreiškias Lietuvos laisvės idėją ir papročius.

Rengėjai

Festivalius Baltimorėje rengia specialus komitetas. Jį sudaro Kęstutis Česonis — pirmininkas, Elena Okienė, Mary Burke-Karpavičiūtė ir Dave Gorell. Jiem efektingai talkina Kristina Česonienė.

Alra.

tūros tarybą paskyrė 3000 dolerių „LKB Kronikų“ tolimesniam anglų kalba leidimui.

Parama Lituanicos klubui

Į LB vadovybę kreipėsi Asta M. Baškauskaitė, prašydama paramos jos iniciatyva suorganizuotam lietuvių studentų klubui Purdue universitete. LB krašto valdyba užsakė klubui LB leidinius, Kultūros taryba parėmė liet. studentų klubo pirmuosius žingsnius 100 dol. čekiu.

Asta Baškauskaitė atsiuntė Kultūros tarybos pirm. Juozui Gailai laišką, kuriame rašo: „Negalėjome tikėti, kad jūs suteikėte mums tokią didelę pašalpą ir pagalbą. Tariu jums savo ir Lituanicos vardu didelį aciu. Jūs mums savo parama ir patarimu ir pagalba padedate šimteriopai“.

Pažymėtina, kad Asta Marija Baškauskaitė yra Lietuvių Fondo stipendininkė: jai už 1977 metus paskirta stipendija iš Jono Krukono palikimo stipendijų fondo.

Lietuvių Tautinių Šokių Institute

Prieš Lietuvių tautinių šokių instituto suvažiavimą LB paskyrė institutui 500 dolerių ga-

limom suvažiavimo išlaidom padengti. Šie pinigai nebuvo paimti iš Tautinių šokių šventės pelno. Pelnas yra laikomas JAV LB krašto valdybos sukurtoje korporacijoje: Lithuanian Folk Dance Festivals, Inc., kurios vadovybę sudaro LB krašto valdybos ir LTS instituto skirti atstovai. Lietuvių Bendruomenei korporacijoje atstovauja B. Juodelis, S. Dziugienė, V. Kamantas, A. Rauchienė, G. Rimkienė ir A. Modestas.

Tarp LTS instituto vadovybės ir Kultūros tarybos yra glaudūs santykiai: instituto suvažiavime Chicagoje paskaitą skaitė iš Washingtono atvykusi Kultūros tarybos narė E. Bradūnaitė, instituto pirm. Jadvyga Matulaitienė, baigdama kadenciją, laiškų padėkojo Kultūros tarybai už bendradarbiavimą per pastaruosius penkerius metus.

Naujoji instituto pirm. Galina Gobienė taip pat, perėmusi pareigas, išreiškė viltį, kad ir ateity bus veikiamas bendradarbiavimo ir abipusio informavimo dvysioje, ypač ruošiant būsimąją Tautinių šokių šventę. LTS instituto pirm. taip pat įeina į LB Kultūros tarybą pilnateisiu nariu.

Clevelando ateitininkų veikėjų Petro ir Jadvygos Kliorių dukra Živilė ištekejo už Lino Vaitkaus; pabrols K. Kliorys ir pamergė O. Kliorytė. Nuotr. V. Bacevičius

1978 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

DVIEJŲ SAVAIČIŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ IR VAKARŲ EUROPA
IŠ BOSTONO, NEW YORKO, CLEVELANDO IR DETROITO

Nuo liepos 8 iki 24 \$1,439.00

Lietuva, Austrija, Vokietija... 1 naktis Maskvoje, 6 naktys ir 5 dienos Vilniuje su 1 dienos ekskursija į Kauną, 1 naktis Maksvoje, 1 naktis Frankfurte, 1 naktis Heidelberge, 2 naktys Muenchene, 2 naktys Vienoje, 1 naktis Passau, 1 naktis Rothenburge

Nuo rugpjūčio 14 iki 28 \$1,399.00

Lietuva, Vokietija, Olandija, Belgija, Prancūzija. 1 naktis Maskvoje, 6 naktys ir 5 dienos Vilniuje su 1 dienos ekskursija į Kauną, 1 naktis Maskvoje, 1 naktis Kolne, 3 naktys Amsterdame, 2 naktys Briusely. 1 naktis Cocheme

Vienos savaitės kelionė į Lietuvą

Nuo rugsėjo 17 iki 24 \$849.00

1 naktis Maskvoje, 6 naktys ir 5 dienos Vilniuje su 1 dienos ekskursija į Kauną, 1 naktis Maskvoje

DAUGIAU INFORMACIJŲ KELIONIŲ Į LIETUVĄ REIKALU PRAŠOMA KREIPTIS:

ALGIRDAS MITKUS
BALTIC TOURS
8 WHITE OAK ROAD
NEWTON, MA. 02168
(617) 969-1190

WORCESTERY: 144 MILLBURY ST.
1-SW 8-2868
CLEVELANDE: (216) 692-1707
DETROITE: (313) 453-8614

ARBA

Lietuviškas namas su kryžiumi tautų festivalyje Baltimorėje

— Kun. Petras Lažinskas, Jonišio klebonas ir dekanas, mirė birželio 5, sulaukęs 65-rių metų amžiaus. Dirbo Kauno arkikatedroj, Kauno širdiečių seserų gimnazijoje ir Kauno mokytojų seminarijoje, rūpinosi Lietuvos blaiviniu. Velionis yra jau vienuoliktas šiais metais okupuotoj Lietuvoj miręs kunigas.

— Dainos sambūriois Australijos koncertas Clevelando Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos salėj įvyks liepos 8. Koncertą rengia LB Ohio apygardos valdyba.

— Lietuvių Kunigų Vienybė rengia visų lietuvių kunigų, vienuolių, parapijų, katalikiškų organizacijų bei institucijų duomenis naujam Pasaulio Lietuvių Katalikų Žinynui, kuris numatytas išleisti rugpjūčio mėnesį. Visom minimom institucijom anketos buvo išsiųstos prieš porą mėnesių. Turį informaciją šiam leidiniui prašomi skubiai rašyti adresu: Rev. K. Pugevičius, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Telef. 212 647-2434.

— St. Petersburg, Fla., LB apylinkės valdyba per savo izdininką Kazį Urbšaitį atsiuntė Darbininkui 30 dol. auką, įvertindama laikraščio informaciją ir talką. Aukotojam nuoširdžiai dėkojame.

— Kun. Al. Bartkus, iki šiol klebonavęs Šv. Kazimiero parapijoje, St. Clair, Pa., paskirtas Apreiškimo parapijos klebonu, Prackville, Pa. Buvęs klebonas kun. Stanislovas Norbutas tapo klebonu emeritu. St. Clair parapijos klebonu paskirtas kun. Juozas Shelonis, iki šiol ėjęs vikaro pareigas Šv. Mykolo lietuvių parapijoje, Easton, Pa.

— Vincas Jokūbaitis, gimęs Lietuvoj, atvyko į Angliją 1948 ir 1964 pradėjo dirbti National Gallery Londone. Būdamas gabus ir darbštus, pasiekė galerijos paveikslų įreminimo skyriaus vedėjo vietą. Gegužės pabaigoj jis išėjo į pensiją ir buvo aprašytas National Gallery News birželio mėn. numery. Sukurdavo rėmus, kuriuose išreiškėdavo atitinkamą laikotarpio stilių, o taip pat labai gabiai restauruodavo senstančius rėmus.

— Ateitininkų sendraugių stovykla rytiniame JAV pakrašty įvyks Kennebunkport, Maine, lietuvių pranciškonų vasarvietėj. Ateitininkų sendraugių sąjungos vadovybė deda pastangas, kad būtų parengta tinkama programa. Stovykla prasidės rugpjūčio 12 nuo pietų ir baigsis rugpjūčio 20 prieš pietus. Į šią stovyklą registruotis kreipiantis tiesiog į pranciškonus adresu: Franciscan Guest House, Kennebunkport, Maine 04046. Telef. 207 967-2011.

— Įvairūs įvykiai 1978 Putname Conn. Birželio 25 — liepos 8 — lietuvių kilmės angliškai kalbančiam jaunimui stovykla Neringoje, liepos 9-29 — stovykla mergaitėm Neringoje, liepos 23 d. — piknikas — lietuvių susitikimo šventė Putname, liepos 30 — rugpjūčio 12 stovykla liet. berniukų Neringoje, rugpjūčio 13-26 — moksleivių ateitininkų stovykla Neringoje, rugpjūčio 6-14 d. — seserų metinės rekolekcijos Putname, rugpjūčio 15 — trijų seserų jubiliejai Putname, spalio 15 — vienuolijos 60 metų jubiliejus.

— Nauji Darbininko skaitytojai: K. Baublis, Rosele, N.J., S. Bludnikas, Rochester, N.Y. Užsakę kitiem: R. Bielkevičius, Brockton, Mass. — R.E. Janulaičiam, Hyannis, Mass. Sveikinam naujus skaitytojus ir dėkojam už sakytojam. Naujiem skaitytojam Darbininko prenumerata pirmiem metam tik 10 dol. Atnaujinant prenumeratą — visiem 13 dol. metam.

PHILADELPHIA, PA.

Abiturientų išleistuvės

Vinco Krėvės lituanistinė mokykla birželio 3 baigė mokslo metus ir dešimtą skyrių baigusiems suruošė išleistuves. Mokyklą baigė: Arūnas Česonis, Paulius Dainora, Gintaras Dragūnas, Aušra Gečytė, Dana Surdėnaitė ir Jonas Zerr.

Atsisveikinimo vakarą pradėjo Rimas Česonis, tėvų komiteto pirmininkas. Mokyklos vedėja Teresė Gečienė susirinkusiems svečiam apibūdino kiekvieną abiturientą.

I gyvomis gėlėmis išpuoštą sceną susirinko visi 6 abiturientai su palyda. Šiltais žodžiais juos pirmiausia pasveikino Simas Kudirka.

Mokyklos baigimo pažymėjimus abiturientams įteikė T. Gečienė. Juos pasveikino ir su gražiais įrašais įteikė Pr. Naujokaičio visus 4 tomus "Lietuvių literatūros istorijos" šie asmenys: ateitininkų vardu Juozas Kananavičius, skautų — Gediminas Dragūnas, Philadelphia LB apylinkės — Juozas Lukas ir Pietinės New Jersey LB apylinkės — Vytautas Volertas.

Ypatinga padėka buvo išreikšta T. Gečienei už gražų jauniosios kartos auklėjimą bei mokymą. Raštu abiturientus sveikino Antanas Masionis, rytinio kraščio mokyklų inspektorius.

Kiekvienas abiturientas pasikaitė trumpą atsisveikinimo kalbėlę. Iš jų paaiškėjo, kad mokiniai ne visada su dideliu entuziazmu lankė šeštadieninę mokyklą. Būta ir kovų su tėvais bei mokytojais. Tik dabar, pradėdami bręsti, jie įsisąmonina, kad daug ko išmoko ir turi būti dėkingi tėvams bei auklėtojams.

Abiturientai papunkčiui perskaitė humoristinį 10 skyriaus palikimą — testamentą, kur buvo išvardyta, kas paliekama kiekvienam mokytojų bei aštunto skyriaus mokiniui.

Programai vadovavęs R. Česonis padėjo Šv. Andriejaus parapijos kunigam už mokyklos globą. Apgailestauta, kad po trejų metų sėkmingo vadovavimo iš mokyklos vedėjos pareigų pasitraukia Teresė Gečienė. Po 12

darbo metų mokyklą palieka Dariaja Dragūnienė, po 11 metų — Danutė Surdėnienė ir po 4 metų — Nijolė Kailienė. Išreikiant padėką, jom buvo įteiktos dovanėlės.

T. Gečienė tarė trumpą atsisveikinimo žodį ir įteikė juostą Stasiui Rudžiui, naujam mokyklos vedėjui. Ši juosta pagal tradiciją vis perduodama naujam mokyklos vadovui.

Po trumpos pertraukos buvo išklausyta puikios koncerto, kurio programą atliko Sutartinė, New Yorko jaunimo ansamblis, vadovaujamas Jūratės Veblaitės-Litchfield. Pradžioje mišrus choras padainavo 5 mūsų kompozitorių dainas. Po mergaičių choro pasirodymo bendras choras maloniai nuteikė penkiomis populiariomis dainomis. Dirigavo vadovė J. Veblaitė-Litchfield, akomponavo Dalia Sakaitė. Koncertui pasibaigus, R. Česonis vadovėi įteikė didžiulę puokštę gėlių ir padėkojo visam ansamblui.

Philadelphia lituanistinė mokykla pradeda statyti pavyzdžiui: turi 10 skyrių, darželį ir lietuviškai nekalbančių klase. Mokinių skaičius auga: 1977 buvo 45, o šiais metais — 55. Tai nuopelnas buvusios mokyklos vedėjos ir tėvų komiteto.

L.M.K.F. Philadelphia klubas pobūvio metu išplatino per 70 egz. knygos "For Those Still at Sea" su Simo Kudirkos autografu.

Br. Všk.

BALTIMORĖJE

Vyrų choras Daina su autobusu išvyks į Torontą dalyvauti dainų šventėje. Autobusas išvyks nuo lietuvių svetainės birželio 30. Su chorisais važiuoja ir kiti baltimoriečiai. Grįš į Baltimore liepos 4.

Lietuvių svetainės šėrininkų gegužinė įvyko birželio 25 Blobs Parke, Jessups, Marylande. Rengimo komitetas dėkoja visiems, kurie dirbo paruošimui ir kurie dalyvavo.

Frances Karpers, Bernardo Karpavičiaus, lietuvių svetainės pirmininko, žmona, grįžo iš South Baltimore ligoninės ir savo namuose sveiksta.

Vasaros metu Šv. Alfonso baž-

HARTFORD, CONN.

Pagerbtos motinos

LB gegužės 14 suruošė motinų pagerbimą. Mišias už visas motinas aukėjo klebonas kun. Juozas Matutis.

Po pamaldų Švč. Trejybės lietuvių parapijos salėj minėjimą atidarė LB apylinkės pirm. Steponas Zabulis. Maldą sukalbėjo kun. J. Matutis ir kartu išbuvo per visą programą.

Irena Ruseckienė, buvusi Lietuvoje mokytoja, jautriai ir skirtingai kalbėjo apie motinas. Ji savo žodžius taikė ne vien tik motinoms, bet ir mokykliniam jaunimui. Prelegentė taip pat priminė ir lietuvišką paprotį per Sekmines pasipuoti berželiais.

Programai vadovavo pernykštis abiturientas Rimas Dapkus. Lietuviškos mokyklos jaunimas programai buvo gerai pasiruošęs. Mažiausieji padeklama-

nyčioj sekmadieniais būna tokia mišių tvarka: 7 val., 8:30 val. lietuviškos, 10 val. ir 11:30 val. Visos mišios skaitytos.

Kun. Antanas Gražulis, marijonas vienuolis, vasaros metu talkina kunigam Šv. Alfonso bažnyčioj teikti žmonėms dvasinį patarnavimą. Žmonės dėkingi kunigui Antanui už jo dvasinį patarnavimą.

Marijona Lietuvninkienė, kuri prieš kelerius metus apsigyveno Orlando, Floridoj, šiomis dienomis lankosi Baltimorėj. Kai gyveno Baltimorėj, buvo žymi veikėja lietuviškose organizacijose. Kaip susipratusi lietuvių mylėjo ir myli viską, kas yra lietuviška.

Kęstas Laskauskas, lietuvių radijo valandėlės vedėjas, po operacijos kojoj sveiksta savo namuose.

Šv. Joną Neumanną pagerbė Šv. Alfonso bažnyčioj birželio 25 per 8:30 ir 11:30 val. mišias. Šventasis Jonas buvo Šv. Alfonso parapijos klebonas nuo 1851 sausio iki 1852 kovo 28, kai buvo konsekrutas vyskupu Šv. Alfonso bažnyčioj ir tapo Philadelphia arkivyskupijos ketvirtu vyskupu.

Jonas Obelinis

vo, vidutiniai ir vyresnieji pašoko tautinių šokių. K. Raškevičiūtė paskambino gitara. Kiti skaitė rašinėlių apie motiną. Mokyklos choras, diriguojamas Šv. turio mokyklos vedėjos Lionės Simonaitienės, padainavo gražių dainelių. Akomponavo muz. E. Minukienė.

Arkivysk. Matulaičio beatifikacija

Švč. Dievo Motinos Marijos sodalicija balandžio 12 surengė vakaronę Švč. Trejybės parapi-

Providence, R.I.

Rhode Island gubernatorius Joseph Garrahy, atšventus JAV 200 metų sukaktį, ragino tautybų komitetus persiorganizuoti į Heritage Committees. Jis prisaikdino 70 atrinktų asmenų, įpareigodamas juos puoselėti tautines tradicijas. Jų tarpe yra lietuvių Jean Coughlin. Gubernatorius šiai veiklai pažadėjo savo paramą.

Vykdam šią programą, rugsėjo 17 įvairios tautybės kapitolijos patalpose pasireiškė su tautinėmis programomis. Providence lietuviai irgi dalyvavo su tautiniais šokiais ir lietuviškais valgiais.

Grandinė, Clevelando tautinių šokių ansamblis, yra pakviesta koncertuoti Providence Veterans Auditorium patalpose spalio 8. Salėj telpa 2,200 žiūrovų. Tikimasi, kad apylinkės lietuviai neplanuos tą dieną kitų parengimų ir visi vyks į Providence.

Lietuvių Kunigų Vienybės seimas šiemet vyks Providence, Mariot viešbuty ir Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioj.

Providence lietuviai specialiu autobusu vyks į Torontą įvyksiančias Pasaulio Lietuvių Dienas.

Lietuvos vyčių iniciatyva gegužės 25 Šv. Kazimiero lietuvių parapijos bažnyčioj buvo maldos diena už Lietuvą. Vakare dalyvavo daug žmonių specialiose pamaldose. Tėv. A. Jurgelaitis, OP, pasakė pamokslą, atlaikytos gegužinės pamaldos.

Eduard Cyburt, lenkų-ukrainiečių kilmės jaunuolis, eidamas mokslus ėjo ir vargonininko pareigas. Baigęs medicinos mokslus, po 12 metų vargonavimui, iš šių pareigų atsisakė ir praktikuoja ligoninėj. Nors šioj parapijoj turim dvejus vargonus, likom be vargonininko.

kvm

jos salėj.

Pobūvį atidarė pirm. Agnė Dubinienė-Dubin. Klebonas kun. Juozas Matutis, sukalbėjęs maldą, pristatė svečių kalbėtoją kun. Antaną Miciūną, MIC, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos kleboną iš Worcester, Mass.

Svečias kalbėtojas apibūdino arkivysk. Jurgio Matulaičio gyvenimą ir darbą, o taip pat sunkumus, sutinkamus beatifikacijos byloje. Daugiausia sunkumų sudaro aplinkybė, kad Lietuva dabar yra Sovietų okupuota ir iš ten neįmanoma gauti reikalingų dokumentų ar gyvų asmenų paliudijimų. Amerikoje surasta 15 žmonių, kurie arkivysk. J. Matulaitį pažino ir suteikė savo liudijimus. Tačiau to dar neužtenka. Baigęs kalbą, kun. A. Miciūnas atsakinėjo į klausimus.

Švč. Dievo Motinos Marijos sodalicetės, suprasdamas bylos svarbą, gegužės 7 surengė pyragų išpardavimą, maisto ir lietuvišką krautuvę. Dalyvavo ir Švč. Mergelės Marijos seserys iš Putnam, Conn., su knygų stalu ir informacijomis apie arkivyskupą Jurgį. Parapičiai rūpestingai reagavo. Iš parduotų prekių pelno ir aukų iš viso surinkta 1000 dol. ir pasiųsta beatifikacijos fondo išlaidom.

M. Petrauskienė

Didysis sportas

Jau minėjau, kad sportas, ypač Didysis Sportas, auklėja ir taurina charakterį, o šiandien jaunimui ypač to reikia; be to, jis grūdina ir atitaukia nuo alkoholio ir perdėto TV žiūrėjimo.

Mum ypač turėtų būti įdomūs populiarieji sportai: pvz., muštukas (baseball), krepšinis (basketball) ir labai paršmatnus tenisas, kurį mūsų Vitas Gerulaitis ypač išpopuliarino Amerikos lietuvių tarpe.

Esu sporto sirgalius. Darbininko redakciją gali mane truputį atšaldyti. Bet, kita vertus, yra išmintinga Darbininke turėti pastovų sporto skyrių. Jo vedėjas, atsiųstų.

Šį kartą duosiu kiek žinių apie pasaulinį kofasvydį (football-soccer). Jį šiemet laimėjo Argentina (1974 Vokietija). Visa tauta džiūgia, kaip mes, 1936 laimėję Europos krepšinio titulą.

A. Ignaitis

PLSŽ šachmatų varžybos vyksta Toronto Lietuvių namuose, 1573 Bloor St. West. Jose pagal paskutinius davinius turėtų rungtis 38 dalyviai, įskaitant 3 iš Australijos ir 1 iš Anglijos. Pirmasis ratas pradėtas ketvirtadienį 8:30, antrasis — 2 v. popiet. Penktadienį varžybų laikas tas pats — 8:30 ir 2 v. p.p., o šeštadienio rytą — 9 v. paskutinis ratas.

Dalyvių buvo įrašyta 38, kurių tarpe žymieji Kanados, JAV ir Australijos mūsų šachmatininkai: Vaitonis, Tautvaišas, Palčiauskas, Škėma, Chrolavičius, Vaičaitis, Nasvytis, Staknys, Baltutis, Dambrauskas ir kiti. Tėnka apgailestauti, kad nesulaukėm vienintelio lietuvių didmeistro Romano Arlauskio iš Australijos.

Tarptautiniam turnyre "Jurmala 78", Latvijoje, belikus 3 ratą, pirmavo dm Bronšteinas 8,5 tš., vokiečių Knaak ir Ermenkovas po 6,5 su 1 nebaigta.

Nikšič (Jugoslavija) tarptautinį turnyrą laimėjo sovietų dm Gulko su Olandijos dm Jan Timman, abu surinkę po 8 tš., Rafaelis Vaganianas 6,5 t., vengras L. Portiš ir čekas Hort po 6.

DARBININKUI PAREMTI AUKOJO

Darbininko skaitytojai, atsiųsdami prenumeratos mokestį, prisidėję aukomis už kalendorių, įvairius patarnavimus ar šiaip spaudą parėmė:

7 dol. — J. Žilius, East Windsor, N.J.

5 dol. — kun. C.A. Patrick, St. Petersburg, Fla.

Po 2 dol. — S. Dabkus, Toronto, Ont., E. Meilus, Jr., Shrewsbury, Mass., R. Kalvaitis, Canton, N.Y.

Po 1 dol. — E. Stanulis, Lawrence, Mass., M. Petraitienė, Mentor, Ohio.

Visiem aukotojams nuoširdžiai dėkoja Darbininko administracija.

NAUJI LEIDINIAI

Vyt. Alantas — Liepkalnio sodyba \$10.00.

J. Kaributas — Teatrinio vargo keliais, memuarai \$10.00.

A. Kairys — Po Damoklo kardų \$5.00.

J. Gliuda — Narsa gyventi \$6.00.

St. Yla — Jurgis Matulaitis \$6.00.

J. Kraszewski — Vitolio rauda \$6.00.

A. Kairys, — Du broliukai, pasaka \$2.50.

A. Kairys — Tretieji vainikai, poezijos antologija \$6.00.

J. Zdanys — Selected Post-War Lithuanian Poetry \$12.00.

S. Kudirka — For Those Still at Sea \$8.00.

Šios bei kitos lietuviškos knygos, lietuviškos muzikos plokštelės bei įvairūs lietuviški suvenyrai gaunami Darbininko administracijoje, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Persiuntimui pridedama 50 c.

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B.S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
TELEF. 296-4130

Models
For
Television,
Fashion,
Commercials,
Shows,
Advertising
Beginners and
Professionals
Apply This
Week 1-5 P.M.
(Suite 404)
225 West 57th St.,
N.Y.C.
212-586-3556

ATOSTOGOS BALTIJOS KRAŠTUOSE 1978

PRISIDĖKITE PRIE EKSKURSIJŲ, KURIOS BUS

PILNOS PRISIMINIMŲ!

IŠVYKIMO DATOS

liepos 28 iki rugp. 11	\$1074.00
rugp. 18 iki rugs. 1	\$1074.00
rugs. 15 iki rugs. 23	\$849.00
rugs. 22 iki rugs. 30	\$849.00
rugs. 28 iki spalio 7	\$849.00
spalio 12 iki spalio 21	\$849.00
gruodžio 22 iki sausio 5	\$1049.00

NAKTYS KIEKVIENAME MIESTE

Vilniuj 5, Druskininkuose 3, Maskvoj 3, Leningrade 2
taip, kaip viršuj
Vilniuj 5, Maskvoj 2
taip, kaip viršuj
Vilniuj 5, Maskvoj 2, Kopenhagoj 1
taip, kaip viršuj
Vilniuj 5, Varšuvoj 3, Leningrade 3, Maskvoj 2

Kelionėn įskaitoma pilnos dienos ekskursija į Kauną ir pusės dienos išvyka į Trakus

Kreiptis: JONAS ADOMĖNAS
kelionių vadovas

TRANS INTERNATIONAL TOURS LTD.
535 FIFTH AVENUE
New York, N.Y. 10017
212 697-7257

LITHUANIANS IN THE UNITED STATES
SELECTED STUDIES

LEO J. ALILUNAS, EDITOR

"Lithuanian immigrants have been a very neglected group in the literature of American immigration history." So writes this book's editor, whose parents were Lithuanian immigrants, and who taught courses on American race and ethnic relations for nearly twenty years at State University of New York College at Fredonia, New York. He has compiled over a period of various years, as a result of research visits to the Library of Congress and other libraries, the use of interlibrary loans, etc., a comprehensive collection of both published and unpublished studies pertaining to Lithuanians in the United States, and including dissertations, monographs and other research writings.

This book is organized into three main parts, the background of Lithuanian immigrants, the earlier Lithuanian immigrants and the later Lithuanian immigrants. There are thirteen chapters, with overviews, dealing with such topics as the origin of the Lithuanians, a brief history of Lithuania, Lithuanian national character traits, the nature of and causes of Lithuanian immigration to the United States before World War I and after World War II, Lithuanian immigrants in the American city, the Lithuanian immigrant family, the religious life of American Lithuanians, their press and politics, and the occupational adjustment of Lithuanian refugees after World War II.

An important and thorough book on this ethnic group belongs in your library.

Includes Bibliography \$10.00

Send your book order to:
R & E Research Associates, Inc.
4843 Mission Street
San Francisco, California 94112

Soft Cover. Perfect Bound.
Published 1978
L.C. No. 77-081018
ISBN 0-88247-1

PRAKTIŠKIAUSIOS DOVANOS
GIMINĖMS LIETUVOJE

Siuntinys 1 — 1978

Nepermačomo nailono gėlėta arba su ornamentais įvairių spalvų labai populiari medžiaga dėl dviejų sūknelių; gėlėta arba lygių spalvų crimplene medžiaga suknėlei; dvigubo storio nailoninė skarelė; moteriškas nailono apatinis arba vyriški nailono viršutiniai marškiniai; dvi poros vyriškų arba moteriškų nailoninių arba vilnonių kojinių; 40 anglišių geriausių cigarečių; dėžė šokoladinių saldinių; 1 svaras pupelių kavos; vienai eilutei vilnonė labai gera medžiaga su jaudimu "All wool made in England"; gali būti šviesios arba tamsios spalvos.

Šio siuntinio kaina su muitu ir persiuntimo išlaidomis — \$190.00

Taip pat dar galima dadėti į šį siuntinį 9 sv. svorio prekių, pavyzdžiui, galima dadėti 4 m. medžiagos; 2.75 m. dirbtinio minko kailio arba kitokių dovanų.

Žemiau siūlome keletą praktiškesnių ir naudingesnių dalykų:

Dirbtinio minko kailis moteriškam paltui	\$80.00
Jeans "Wrangler", vyr. arba mot. (galima siųsti 4)	40.00
Geresnės rūšies nertinis	32.00
Nailono kojines, vyriškas arba moteriškos	3.00
Vilnonė medžiaga suknėlei	24.00
Vilnonė skarelė	11.00
Geresni marškiniai	15.00
Lietisargis telescopic	12.00
Vyriški arba moteriški labai geri pusbačiai	34.00
Crimplene medžiaga kostiumėliui	30.00
Angliška eilutei medžiaga ("All wool made in England")	50.00
Geresnė eilutei medžiaga ("All wool made in England")	75.00
Siunčiame įvairius kalkuliatorius ir Stetoskopus.	

Sudarant savo nužiūrą siuntinį reikia pridėti \$28.00 už visas persiuntimo išlaidas. Kiekvieno siuntinio pristatymas yra garantuotas.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus į Lietuvą prekėmis arba pinigais.

BALTIC STORES LTD.
(Z. JURAS)

11 LONDON LANE, BROMLEY, KENT, BR 1 4HB, ENGLAND

TEL. 01 460 2592

PADĖKA

Nuoširdžią padėką reiškiamie lietuviai, dalyvavusieji mano sesers ONOS PURONAITĖS laidotuvėse 1978 birželio 1: Gilbertui Patrikui, Izabelei ir Gust Cerams, jų dukrelei Dantutei ir sūnui Vincui, Emilijai Patrikieni, Ed. ir Carl Petrikams, Barborai ir Albinui Stukams, Onai Savokaitienei, Vytautui Ruikiui ir K. Čiurlui. Ypačingą padėką reiškiamie Gilbertui Patrikui už globą mano sesers jos paskutinėmis gyvenimo dienomis ir paramą laidotuvėse. Išskirtiną padėką reiškiamie ponų Cerų šeimai už suteiktą viešnagę ir susisiekimo paslaugas.

Taip pat nuoširdžią padėką reiškiamie ir kitataučiams, kurie gana gausiai dalyvavo laidotuvėse.

Ona ir Pranas Purnai ir vaikai: Danguolė, Romualdas ir Gerda

Didelio skausmo valandoje tėvams Aldonai ir Donatui Gasiūnams, močiutei poniai Ninai Gasiūnienei, broliams ir seserims, brangiam ANDRIUI tragiškai žuvus, gilią užuojautą reiškia ir drauge liūdi

Liūda Alssen

JACKSON, N.J.

Estų skautų veikla

Liepos 7-16 estų jaunimo federacijos turimoj stovyklavietėj įvykis tarptautinė estų skautų jamboree — Koguja II, kurioj dalyvaus apie 800 JAV, Kanados, Švedijos, V. Vokietijos, Australijos ir kitų valstybių estų skautų. Čia jie iškylaus, vykdys įvairias varžybas, sportuos ir organizuos laurus su dainom ir trumpais vaidinimais. Viena išskirtinė diena bus skirta estų kultūrai ir estų jaunimo metam paminėti, nes 1978 metai pasaulio estų tarybos yra pavadinti estų jaunimo metais. Be to, atskirų valstybių atstovai aplankys veteranų paminklą Jackson, visų karų ir estų legijono laisvės paminklus Lakewood ir padės vainikus visom aukom už laisvę pagerbti.

Stovyklai vadovaus Linold Milles iš N.Y., o jos globėju bus Estijos gen. konsulas Ernst Jaakson.

K.J.

Pakeitęs adresą, neužmiršk pridėti ir senojo.

Laisvės Varpo radijas nuo birželio 25 girdimas kiekvieną sekmadienį nuo 11:30 iki 12 val. prieš pietus iš stoties WWEL iš Medfordo AM bangomis 1430 kilociklų, o nuo 12:10 val. iki 1 val. popiet iš stoties WBET iš Brocktono, AM bangomis 1460 kilociklų. Pirma programa bus lietuviška, o antra — pusiau angliška, pusiau lietuviška. Abi stotys yra galinčios, veikia 5,000 vatų stiprumu. Pertvarkymas įvykdytas atsižvel-

— ALOST — Argentinos Lietuvių Organizaciją ir Spaudos Tarybą — yra viena iš pagrindinių Argentinos lietuvių organizacijų ir dirba Lietuvių Bendruomenės darbu. Gegužės 12 viešu balsavimu išrinkta nauja valdyba: pirm. Raul Stalioraitis iš Susivienijimo Lietuvių Argentinoj, vicepirm. Julius Mičiūnas iš Argentinos Lietuvių Centro, sekr. Viktoras Barzdžius iš Argentinos Lietuvių Jaunimo Sąjungos, vicesekr. kun. Augustinas Steigvilas iš lietuvių parapijos, išd. J. Burba iš senelių židinio.

giant į klausytojų pageidavimą, kai gegužės 14 iš Brocktono stoties speciali Motinos dienos programa susilaukė didelio dėmesio. Abiejų programų vedėjas yra Petras Viščinis. Angliškoj programoj iš Brocktono stoties pagrindiniais talkininkais jam yra kun. dr. A. Jurgelaitis, OP, ir Birutė Silvia.

Birželio tragiškieji įvykiai plačiai minėti per abi Laisvės Varpo programas birželio 11 ir 18. WBET stoty iš Brocktono abu sekmadienius angliškai buvo aiškinami tragiški įvykiai, perpinant juos atitinkama muzika, o WWEL stoty iš Medfordo tai atlikta lietuviškai. Prie lietuviškos minėjimo programos prisidėjo LB Bostono apygardos valdyba, skirdama lėšų. Reikšmingiausiu tragiškų įvykių minėjimu nurodytas JAV LB Krašto valdybos kreipimasis į visus JAV senatorius ir kongresmanus, pateikimas jiems konkrečios medžiagos apie dabartinius politinius kalinius, amerikiečių spaudos aprūpinimas reikalinga medžiaga, paraginimas apygardų ir aplinkinių kontaktuoti savo senatorius ir kongresmanus bei amerikiečių spaudą, paruošimas anglų kalba dviejų programų, o svarbiausia — parūpinimas audiencijos pas JAV viceprezidentą W. Mondale, kur dalyvavo ir JAV prezidentas J. Carter. Minėjimas baigtas klausimu: ką mes, kitos organizaci-

jos ir atskiri asmenys, padarėme, kad Lietuvos kančia ir laisvės troškimas būtų perduoti laisvajam pasauliui?

LB Bostono Kultūros klubo paskutinis susirinkimas prieš atostogas buvo skirtas Vydūno 25 metų mirties sukaččiai paminėti. Klubo pirm. Beatričė Vasaris, atidariusi minėjimą, pakvietė paskaitininku dr. Joną Stiklorių iš Philadelphia. Šis savo paskaitą suskirstė į tris dalis: Vydūno gyvenimas, kūryba ir Vydūnas kaip asmuo. Po paskaitos netrūko klausimų. Birutė Vaičiūrgytė-Šleženė paskaitė iš Vydūno raštų. Kitų metų klubo pirmininku išrinktas inž. Antanas Girnius.

Ričardas Shakalis-Šakalys buvo vienas iš 137 jaunuolių, kurie gegužės 20 Georgetown universitete, Washington, D.C., gavo dentisto-chirurgo diplomus. Su 26 m. amžiaus Ričardu išskilme dalyvavo jo tėvai Edvardas ir Stefanija Gendvilaitė Šakaliai, seserys Kristina ir Dorothy, žmona Christina, dėdė kun. Petras Šakalis, Brocktono lietuvių Šv. Kazimiero parapijos klebonas, kuris koncelebravo mišias graduantams, ir kiti giminės. Ričardo tėvas Edvardas yra elektros inžinierius, o motina Stefanija — diplomuota slaugė. Jie gyvena Stoneham, Mass. Jie, nors gimę ir augę Amerikoje, kalba lietuviškai. Ričardo žmona Christina yra diplomuota dietos specialistė. Naujasis dentistas R. Šakalys atidarys kabinėtą šį rudenį drauge su partneriais dr. Auger ir dr. Anastasia, Centerville, Cape Cod, Mass., o gyvena Hyannis miestely. Jis mielai patarnaus apylinkės lietuviui.

LAISVĖS VARPAS, Sekm. 11-12 val. WWEL, 1430 KC. P. Viščinis, 173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402. Telefonas: 586-7209.

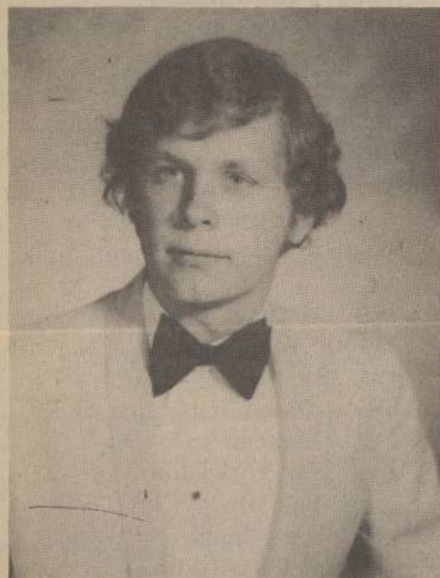
BOSTON, MASS. — WNSR 1360 bangos sekm. nuo 1 iki 1:30 val. Veda S. ir V. Minkai, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Telefonas: 268-0489. Parduodamas Darbininkas. Didelis lietuviškų knygų pasirinkimas.

PENKERI METAI

BE JŲ

A. A.

Rimantas Birutis

Tomas Dičpinigaitis

Jau praslinko penkeri metai, kai jie išsiskyrė iš mūsų tarpo pačiame savo jaunystės žydėjime.

Užgeso jų gyvybės, kupinos jaunatviškos energijos, ateities planų, pasiryžimų ir vilčių.

Jie buvo neperskiriama draugai, tikri draugai pilna to žodžio prasme. Abu kartu ir iškeliavo į amžinybę, į ten, iš kur jau niekas nesugrįžta. Mirė jauni, kad pasiliktu jauni amžinai.

Jie daug keliavo abu kartu po šią žemę, kartu iš jos ir iškeliavo. Jų kūnai irgi kartu ilsisi kapuose vienas greta kito.

Jie iškeliavo iš šios žemės, ir mes daugiau jau čia nesimatydim. Gal bus dar lemta mums susitikti vėl kada, bet gal būt tiksliai tada, kai iš mirusiųjų kelsimės visi kartu.

Jų mirties penktųjų metinių proga už jų sielas bus aukojamos Šv. Mišios Romoje, Kennebunkporte ir Tėvų Pranciškonų koplyčioje, Brooklyne, liepos 2, sekmadienį, 10 val. ryto.

Prašome ta proga už juos pasimelsti.

DIČPINIGAIČIŲ IR BIRUČIŲ ŠEIMOS

KLEVAS
DRAUGAM
PRISIMINTI

Queens kolegijos kieme yra pasodintas klevas, kuris skirtas Rimui Biručiai ir Tomui Dičpinigaičiui prisiminti. Jiedu abu buvo Queens kolegijos studentai, abu drauge nuskendo prieš penketą metų.

Jų draugai pasodino jauną klevą ir šaliais įmūrijo lentą, kad šis klevas skiriamas dviem draugams prisiminti. Sodinant medelį, reikėjo gauti leidimą iš miesto valdybos. Užsispyrę draugai net penkis kartus lankėsi miesto valdyboje ir tokį leidimą gavo.

Rimas Birutis ir Tomas Dičpinigaitis nuskendo 1973 liepos 1 Catskill kalnuose. Šiemet suėina penkeri metai nuo jų tragiško žuvimo. Jų vardų yra pavadintas sportininkų kambarys Kultūros Židiny.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IS BOSTONO IR NEW YORKO

DAR YRA VIETŲ ŠIOSE GRUPĖSE:

VIENOS SAVAITĖS: rugsėjo 17 — \$845 rugsėjo 22 — \$845

DVIEJŲ SAVAIČIŲ: liepos 2 — 1245 rugpjūčio 6 — 1245

liepos 16 — 1245 rugsėjo 3 — 1195

gruodžio 22 — 1045

Visos grupės aplankys Kauną ir Trakus. Prie šių visų grupių galima jungtis IS VISŲ AMERIKOS IR KANADOS MIESTŲ su papildomu mokesčiu New Yorke.

GRUPĖSE VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS — PATARTINA REGISTRUOTIS KUO ANKSČIAU

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.
393 West Broadway, P.O. Box 116, South Boston, Mass. 02127
Telefonas: 617 268-8764

Istaigai vadovauja: Aldona Adomonienė ir Albina Rudžiūnienė
Prices are based on double occupancy and are subject to changes and/or Government approval
Norintiems atsikviesiti gimines iš Lietuvos sutvarkom išskvietimo dokumentus

LITO BENDROVĖ PARDUODA

1978 M. KELIONES Į LIETUVĄ

Didelis pasirinkimas iš įvairių kompanijų ir ekskursijų. Priklausant nuo maršruto, bus aplankoma:

Roma
Miunchenas
Baden-Baden
Bernas
Leningradas
Ryga
Brukselis

Paryžius
Lucerna
Ciurichas
Ženeva
Maskva
Helsinkis
Kopenhaga

Visos 2 savaitės vasaros ekskursijos įjungia VILNIŲ penkioms dienoms.
Dėl informacijos kreipkitės:

LITAS INVESTING CO., INC.
86-01 114 ST.
RICHMOND HILL, N.Y. 11418
(212) 441-6799

A.A.
STEPONO PETRAUSKO,

buvusio Lietuvos antinacinės rezistencijos politinio kalinio, išvežto 1943 iš Lietuvos, mirties pirmųjų metinių proga pašventintas kryžius Šv. Juozapo (seniau lietuvių įsigytos žemės) kapinėse, Poquonock, Conn. Kryžių pašventino Hartfordo Svč. Trejybės bažnyčios klebonas kun. Juozas Matutis. Apeigose dalyvavo našlė, duklė, brolis, giminės ir bičiuliai Irena Ruseckienė, Cecilija ir Juozas Lukoševičiai. Ant kryžiaus, prie eglės šakelių raiščio, buvo padėtas velionio L. antinacinės rezistencijos — politinio kalinio liudijimas; tai jo kančių ženklas, už Lietuvos laisvę.

Nuliūdę žmona ir vaikai

DARBININKAS

Redakcija (212) 827-1352
Administr. (212) 827-1351
Spaustuvė (212) 827-1350
Vienuolynas .. (212) 235-5962
K. Ž. salė (212) 827-9645

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, N.Y. 11207

Šią savaitę į Pasaulio Lietuvių Dienas Toronte iš New Yorko vyksta daug lietuvių. Važiuoja privačiom mašinom, autobusais, lėktuvais. Į šventę išvyksta ir Darbininko redaktorius Tėv. dr. Kornelijus Bučmys, OFM, PLB seimo atstovas.

Vitas Gerulaitis birželio 23 išskrido į Londoną, Anglijon. Ten išbus apie 10 dienų. Londone vyksta atviros teniso pirmenybės, kuriose dalyvauja jo sūnus Vitas ir dukra Rūta. Iš Londono jis dar vyksta į Šveicariją, iš ten grįžta atgal į New Yorką.

M. Petrauskienė ir šeima, Hartford, Conn., brangaus vyro, tėvo, senelio ir uošvio a.a. Stepono Petrausko pirmųjų mirties metinių atminimui atsiuntė Darbininkui 100 dol. auką. Nuosirdus ačiū aukotojam.

Lietuvių Kultūros Fondo komitetas, kuris rūpinasi Kultūros Židinio išlaikymu, posėdžiavo birželio 21, trečiadienį, K. Židiny. Padaryta pavasario šventės apyskaita, svarstyta, kaip ši rudenį surengti vakarą su koncertu.

LMK Federacijos New Yorko klubo susirinkimas buvo birželio 7. Buvo išrinkta nauja valdyba, kuri pareigom pasiskirstė taip: pirmininkė Eugenija Cvirkaitė-Donohue, vicepirmininkė Antanina Reivytytė, sekretorė Genovaitė Treimanienė, išdėninkė Sofija Skobeikienė, valdybos narės: dr. Marija Žukauskienė, Jadvyga Lukošienė, Elena Mickeliūnienė. Revizijos komisiją sudaro: V. Šileikienė, J. Vytuvienė. Klubas rudenį rengia audimo kursus, kuriuos praves dailininkė Anastazija Tamošaitienė. Drauge rugsėjo 30 ir spalio 1 bus jos kūrinii paroda.

Už Rimą Birutį ir Tomą Dičpinigaitį jų žuvimo 5 metų sukakties proga mišios bus liepos 2, sekmadienį, 10 v.r. pranciškonų vienuolyno koplyčioje Brooklyne.

Architektas Antanas J. Varnas nuo liepos 5 persikelia gyventi į Floridą. Naujas jo adresas bus: 3475 N. Country Club Dr., N. Miami Beach, Fla. 33180. LB Queens apylinkė ir ALIAS New Yorko skyrus birželio 27 Fifi restorane jam surengė išleistuves, kuriose dalyvavo apie 30 žmonių. Pasakyta atsiveikimokalbų. Taip pat dalyvavo atstovai ir iš N.Y. Altos, nes arch. A. Varnas buvo Altos narys ir ne kartą buvo jos pirmininku.

Ieškomas W. Medelis, anksčiau gyvenęs Ozone Park, N.Y. Jis pats arba apie jį žinantieji prašomi paskambinti telef. 212 827-1351.

ATOSTOGOS PRANCIŠKONŲ VASARVIETĖJE

Pranciškonai visus lietuvius kviečia atostogauti jų vasarvietėje Kennebunkporte, Maine. Šis pajūris garsus amerikiečiuose savo kurortiniais patogumais. Pranciškonų vasarvietė arti Atlanto. Pastatai kasmet gerinami, aplinka lietuviška, buto ir maisto kainos žemesnės kaip kitur.

Sezonas prasideda liepos 1 ir baigiasi rugsėjo 4. Oras tuo laikui šiltas ir gražus. Čia patogiu atostogauti per visą sezoną, o ne tik paskutines dvi liepos ir pirmąsias dvi rugpjūčio savaites. Tada gali pritrūkti kambarių. Pranciškonai nori per visą sezoną turėti svečių — panašiai, kaip būna amerikiečių vasarvietėse.

Visais informacijų reikalais reikia kreiptis šiuo adresu: Franciscan Guest House, Kennebunkport, Maine 04046. Tel. 207 967-2011.

Marija Carolienė, Vernon, N.J., įamžino Kultūros Židiny savo vyro a.a. tėvelius Juozą ir Karoliną Garolius. Aukotojai nuosirdus ačiū.

T. Paulius Baltakis, OFM, Brooklyno lietuvių pranciškonų viršininkas, yra išvykęs atostogų. Į Brooklyną grįš liepos 16. Vienuolyno viršininko pareigas eina T. Viktoras Gidžiūnas. Kultūros Židinio patalpų reikalais prašom kreiptis į K.Ž. priežiūrtoją Onutę Dzetaveckaitę, telef. 441-7087.

Organizacijos ir pavieniai asmenys, kurie naudojami Kultūros Židinio apatine sale, yra maloniai prašomi paveikslus ir baldus palikti tokioje pat tvarkoje, kaip kad rado. Ačiū.

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos New Yorko klubas atsiuntė Darbininkui 25 dol. auką. Nuosirdus ačiū.

Kun. Petras Urbaitis, salezieitis, iš Sao Paulo, Brazilijos, birželio 25 atskrido į New Yorką. Iš čia keliauja į Lietuvių Dienas Toronte. Po to lankys lietuviškas kolonijas ir Amerikoje išbus keletą mėnesių. Į Braziliją iš Romos jis išvyko prieš 14 mėnesių ir ten dabar su kitais saleziečiais aptarnauja vietas lietuviams. Saleziečių iniciatyva gražioje vietoje, 50 km už Sao Paulo, Atibaia kurortinėje apylinkėje, stato lietuvių sodybą — Lituanika. Ten bus apie 50 pastatų. Jau yra pravešta šviesa, vanduo. Dalis pastatų jau pastatyta.

Algis Gustaitis iš Camarillo, Calif., buvo atvykęs į New Yorką ir, palydėtas uošvienės V. Arūnienės, lankėsi Darbininko administracijoje, įsigijo visokių suvenyrų, apžiūrėjo Kultūros Židinį. Prieš septynetą metų jis gyveno Woodhaven. Čia jis vedė Arūnų dukterį Rasą. Dabar į New Yorką buvo atvykęs darbo reikalais.

Cecilija Norvaišienė-Jasmonaitė, apie 80 metų, mirė Sedoje ir palaidota birželio 1. Prieš penkerius metus ji lankėsi Amerikoje pas savo brolių Petrą Jasmoną, kuris gyvena Newarke. Ir šiais metais norėjo jį dar aplankyti. Lietuvos nepriklausomybės pradžioje ji buvo pradžios mokyklos mokytoja, vėliau, įsikūrus Sedoje vidurinei mokyklai, pas ją gyveno nemaža mokinių.

Organizuojamas autobusas į seselių pikniką Putnam, Conn., liepos 23. Autobusas išeina sekmadienį 6:30 val. ryto nuo pranciškonų vienuolyno (Kultūros Židinio), 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207 — 7 val. sustoja prie Shalins Funeral Home, 84-02 Jamaica Ave., Woodhaven. Kelionė asmeniui 17 dol., įskaitant ir įėjimą į pikniką. Registruotis Darbininko administracijoje — Tel. 827-1351 arba pas M. Šalinskię — tel. 296-2244. Gautas modernus ir patogus kelionei autobusas. Prasoje užsirašyti iš anksto ir nesivėlinti laiku atvykti.

Apreiškimo parapijos bažnyčioje, pradedant liepos 2, mišios sekmadieniais bus 8 v., 9:30, ir 11 val. Nebus mišių 12:15 val. Kasdien mišios bus 8 v. ir 8:30 v.r. Šeštadieniais bus vienos mišios 6:30 v.v.

PAMINKLINIAM KRYŽIUI AUKOJO

Po 50 dol. — Regina ir Aloyzas Balsiai, N.Y.C., L.K. Moterų S-gos 29 kuopa.

25 dol. — L.M.K.F. New Yorko klubas.

10 dol. — Sofija Skobeikienė, Richmond Hill, N.Y.

Išnuomojamas trijų kambarių butas su baldais arba du kambariai su baldais. Skambinti po 6 val. vak. 441-0693 Alex Kundrotui, 107-15 Atlantic Ave., Richmond Hill, N.Y. 11418.

Apreiškimo parapijos metinis piknikas — gegužinė bus rugpjūčio 6, sekmadienį, Plattdeutsche Parke, Franklin Square, L.I. Programą atliks Jadvygos Matulaitienės vadovaujamas tautinių šokių ansamblis Tryptinis. Šokiams gros Joe Kaslo orkestras.

Sofija Kačinskienė birželio 25 grįžo iš V. Vokietijos, kur išbuvo dvi savaites, lankydamas savo gimines Frankfurto mieste.

Lietuvos genocido parodą numatoma surengti rudenį Kultūros Židiny. Iniciatyvos imasi Liet. Fronto bičiulių New Yorko sambūris.

Lietuvių diena Kennebunkporto pranciškonų vienuolyno sodyboje šiemet bus liepos 16. Bus paminėta Tėv. Rafaelio Šakalio, OFM, 25 metų kunigystės sukaktis. Giedos Šv. Kazimiero parapijos choras iš Brocktono.

Chorui vadovauja kompozitorius Julius Gaidelis. Tautinius šokius šoks Brocktono tautinių šokių ansamblis Sūkurys, kuriam vadovauja Vytautas Bruzgys.

Dail. Vida Krištolaitytė liepos pradžioje atostogauti vyks į Kennebunkportą.

Pop. Pauliaus VI penkiolikos metų popiežiaavimo sukaktis minima birželio 30, penktadienį.

Pasaulio Lietuvių Dienų JAV finansų komiteto vykdomas vakas vyksta sėkmingai. Iždininkas V. Padvarietis ragina dar užsiliukiusius aukų rinkėjus paskubinti aukų rinkimą ir atsiųsti aukų lapus su čekiais bei atsiskaitymu. Siųsti adresu: V. Padvarietis, 87-40 127th St., Richmond Hill, N.Y. 11418. Čekiai išrašomi "Lithuanian World Festival, Inc." vardu.

Kun. Kazimieras Pugevičius, Lietuvių Katalikų Tarnybos pirmininkas ir Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos reikalų vedėjas, birželio 3 New Yorko atšventė kunigystės 25 metų sukaktį. Gimęs ir augęs Baltimorėje, ten dirbo kunigystės darbą ilgą laiką. Sukakties proga iš Baltimorės pasveikino vysk. P. Francis Murphy, išreikšdamas padėką už darbą Baltimorėje ir pasidžiaugdamas kun. Pugevičiaus rūpestingu darbu lietuvių tarpe.

ELIZABETH, N.J.

Kun. Petras Žemeikis, ilgametis Elizabetho lietuvių Šv. Petro ir Povilo parapijos administratorius, nuo birželio 17 yra patvirtintas šios parapijos klebonu.

Kun. Petras yra gimęs 1932 sausio 29 Elizabethėje, kur baigė pradžios ir vidurinę mokyklą. Vėliau studijas tęsė Seton Hall universitete, įsigydamas Bachelor of Arts laipsnį. Nekalto Prasidejimo Newarko kunigų seminariją baigė 1957 ir, tais pačiais metais įšventintas kunigu, buvo paskirtas klebono asistentu į Šv. Mykolo lietuvių parapiją, Bayonne, N.J. 1969 kovo 8 buvo perkeltas administratorium į Šv. Petro ir Povilo lietuvių parapiją Elizabethėje. Kun. Petras, būdamas šios lietuvių parapijos administratorium, pasižymėjo kaip gabus parapijos reikalų tvarkytojas. Jo rūpesčiu ir pasiryžimu šiandien parapiečiai gali džiaugtis ir didžiuliais, turėdami gražiai atremontuotą bažnyčią ir kitus gerame stovyje užlaikomus parapijos pastatus.

Šiuo metu nemažą parapiečių

Bostono lietuvių tautinių šokių sambūris, vadovaujamas Ivaškų, dalyvaus latvių dainų ir šokių festivaly liepos 1, šeštadienį, 3 val. popiet Boston Garden. Be kitų šokių, bus šokamas sutartinai estų, latvių ir lietuvių "Draugystės" šokis. Šioje šventėje dalyvaus 1300 latvių šokėjų ir 55 latvių chorai.

"DIDŽIOSIOS ILIUZIJOS" SUTIKIMAS

Birželio 24, šeštadienį, Kultūros Židinio mažojoje salėje buvo įdomus vakaras. Liet. Fronto bičiulių New Yorko sambūris surengė 1941 metų sukilimo minėjimą ir knygos "Didžioji iliuzija" sutiktuves. Atsilankiusių buvo apie 60. Programa užtruko apie porą valandų. Vėliau buvo vaišės.

-o-

Programą pradėjo sambūrio pirmininkas Antanas Sabalis. Jis kalbėjo apie 1941 metų sukilimą. Pradžioje tylos ir susikaupimo minute pagerbti žuvusieji. Jis kalbėjo įdomiai ir sugestyviai, skatino visiem išlikti revoliuciniais sukilėliais.

Po jo kalbos buvo dr. V. Juodeikos knygos "Didžioji iliuzija" sutiktuves. Moderavo Juozas Pažemėnas, apie knygą kalbėjo dr. Bronius Nemickas. Jis pradžioje padarė įžangą, atsi-

Dail. Kazimieras Žoromskis birželio gale visai vasarai išvyks į Kennebunkportą, į pranciškonų vienuolyno vasarvietę. Vasaros metu ten bus surengta jo darbų paroda.

NEOLITUANŲ SUEIGA

Joninių išvakarėse birželio 23 Kultūros Židiny įvyko Korp. Neo-Lithuania New Yorko vietinės valdybos sekretorius Jonas P. Lenktaitis ir pravedė pakvietė keliis kartus buvusį korporacijos vyriausią valdybos pirmininką Povilą Ališauską. Dėl svarbių priežasčių keliem valdybos nariams negalėjus dalyvauti, valdybos rinkimas buvo atidėtas rudenii.

Sueigoje dalyvavo Amerikoje besisvečiuojąs korporacijos filiteris laikraštininkas Stepas Vyckintas, kuris padarė įdomų pranešimą apie lietuvių gyvenimą Vakarų Vokietijoje ir noriai atsakinėjo į pateiktus klausimus.

Buvo pagerbti mirusieji korporacijos nariai, aptarta eilė einamųjų reikalų bei vieningai priimtos pasiūlytos rezoliucijos.

Kun. Petras Žemeikis

dalį sudaro kitataučiai, tačiau kun. Petrą, būdamas didelis tolerantas, moka su visais gan gražiai sugyventi ir visų yra mėgiamas. Jo užsimojimai parapijos reikalų tvarkyme yra visų nuosirdžiai remiami.

Kun. Petrui Žemeikiui linkime ilgiausių, sveikiausių ir darbingiausių metų. P.S.

VISI Į PRANCIŠKONŲ

LIETUVIŲ DIENĄ — PIKNIKĄ

KENNEBUNKPORT, MAINE

liepos 16, 1978

11:00 T. Rafaelio Šakalio, O.F.M., kunigystės sidabrinio jubiliejaus proga iškilmingos koncelebruotos šv. Mišios. Per mišias gieda Šv. Kazimiero parapijos choras iš Brockton, Ma.

12:00 Pietūs

4:00 Meninė programa: tautiniai šokiai ansamblio "Sūkurys", Brockton, Ma., vad. Vytautas Bruzgys. Choras iš Brockton, Ma., vadovas kompoz. Julius Gaidelis.

Nuosirdžiausiai kviečiame visus atsilankyti šiame lietuviškame pobūvyje, pailsėti atostogų krašte, pasidžiaugti Maino gražiąja gamta, pabūti su draugais ir pažįstamais, pamėginti savo laimę įvairiuose žaidimuose, paragauti lietuviškų valgių bei gėrimų.